

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica na obdobie 2023 – 2030

Vo Vinici,

Dňa 27.06.2023

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

Názov:	Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica na roky 2023-2030
Územné vymedzenie :	Banskobystrický samosprávny kraj, okres Veľký Krtíš, obec Vinica
Dátum schválenia:	27.06.2023
Číslo uznesenia:	24/III-2023
Verzia:	2.0
Publikovaný:	29.05.2023

Názov dokumentu:	Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica na roky 2023-2030
Forma spracovania:	Pomocou interných zamestnancov obce Vinica v rámci projektu „Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš“.
Riadenie procesu spracovania:	Riadiaci tím pozostával z interných zamestnancov obce Vinica. Na aktualizácii KPSS a vypracovaní jednotlivých častí sa podieľali členovia pracovných skupín, kde boli zastúpení poslanci obce ako členovia odborných komisií, pracovníci obecného úradu a vybraní zástupcovia občianskej spoločnosti v obci.
Obdobie spracovania:	12/2022 – 04/2023
Financovanie spracovania:	Aktualizácia dokumentu bola realizovaná internými zamestnancami obce Vinica. Mzdové náklady týchto zamestnancov boli financované z projektu „Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš“ a z vlastných zdrojov obce.
Informácie:	www.vinica.sk

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Príhovor starostu obce Vinica

Vážení občania,

základnou úlohou každej samosprávy je starostlivosť o svojich obyvateľov a kvalitné a poskytovanie sociálnych služieb. Predstavujem Vám dokument Komunitného plánu sociálnych služieb obce Vinica, ktorý bol spracovaný v zmysle Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupnými krokmi zabezpečovali stanovené ciele a jednotlivé úlohy pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to najviac potrebné. Za pomoci vypracovaného Komunitného plánu sociálnych služieb obce Vinica budeme efektívnejšie a adresnejšie využívať finančné prostriedky obecného rozpočtu na to, aby sme v čo najväčšej možnej miere poskytovali kvalitné sociálne služby. Naším cieľom je spolupráca s občanmi, odstraňovanie bariér medzi jednotlivými skupinami a komunitami v obci. Pomocou tohto plánu sme zistili skutočné potreby v oblasti sociálnych služieb a želania obyvateľov obce za účasti všetkých partnerov, ktorí sa podieľali pri vypracovávaní Komunitného plánu sociálnych služieb obce Vinica.

Ďakujem ešte raz všetkým, ktorí sa podieľali na tvorbe tohto komunitného plánu a aktívne sa i naďalej zapájajú do práce s našou komunitou

Ing. Kristián Baksa
starosta obce

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

Úvod.....	7
1 Vymedzenie problematiky	8
1.1 Základná terminológia.....	8
1.2 Právny rámec	9
1.3 Komunitné plánovanie	11
1.4 Proces komunitného plánovania.....	13
1.4.1 Riadiaca skupina	13
1.4.2 Definovanie cieľových skupín	13
2 Analytická časť	15
2.1 Analýza sociologických a demografických údajov	15
2.1.1 Základná charakteristika obce Vinica	15
2.1.2 Obyvateľstvo	16
2.1.3 Nezamestnanosť	20
2.1.4 Sociálna infraštruktúra	22
2.1.5 Vzdelávanie.....	22
2.1.6 Zdravotnícka infraštruktúra.....	23
2.1.7 Kultúra a šport.....	24
2.1.8 Domový a bytový fond	24
2.1.9 Administratíva.....	25
2.1.10 Podnikateľské prostredie.....	25
2.1.11 Spoločenské organizácie	26
2.2 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb.....	27
2.2.1 Posudková činnosť	28
2.2.2 Sociálne poradenstvo	28
2.2.3 Ambulantná forma sociálnej služby	29
2.2.4 Pobytová forma sociálnej služby	29
2.2.5 Terénne forma sociálnej služby	30
2.2.6 Odľahčovacia služba	31
2.2.7 Ďalšie poskytované doplnkové sociálne služby	31
2.3 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnej služby.....	31
2.3.1 Cieľová skupina – Seniori.....	32
2.3.2 Cieľová skupina – Nezamestnaní.....	33
2.3.3 Cieľová skupina – Osoby so zdravotným znevýhodnením.....	33
2.3.4 Cieľová skupina – Rodina, deti a mládež	34
2.3.5 Cieľová skupina – Osoby v nepriaznivých situáciách	35
3 Strategická časť	37

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

3.1	SWOT analýza sociálnych služieb	37
3.2	Stratégia rozvoja sociálnych služieb	38
3.3	Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb	38
3.4	Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb	41
3.5	Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb	41
4	ZÁVER	43
5	Zoznam príloh	44

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

Zoznam tabuliek:

Tabuľka 1 Vývoj prirodzeného prírastku obyvateľstva obce Vinica	17
Tabuľka 2 Migračné saldo v obci Vinica	17
Tabuľka 3 Počet obyvateľov podľa pohlavia obce Vinica	18
Tabuľka 4 Veková štruktúra obyvateľstva obce Vinica	18
Tabuľka 5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Vinica	19
Tabuľka 6 Veková štruktúra nezamestnaných (počet)	21
Tabuľka 7 Štruktúra nezamestnaných podľa dĺžky evidencie (stav k 31.3.2023)	21
Tabuľka 8 Vývoj počtu žiakov v obci Vinica	23
Tabuľka 9 Počet obyvateľov v hmotnej núdzi (stav k 31.03.2023)	36

Zoznam grafov:

Graf 1 Počet trvale bývajúceho obyvateľstva v obci Vinica	16
Graf 2 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Vinica	19
Graf 3 Národnostná štruktúra obyvateľstva obce Vinica	20
Graf 4 Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Veľký Krtíš	20

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

1 Vymedzenie problematiky

1.1 Základná terminológia

Deinštitucionalizácia – je proces prechodu od inštitucionálnej starostlivosti ku komunitným službám, ktoré zabezpečujú jednotlivcovi nezávislý život, aktivitu a sociálnu participáciu.

Hmotná núdza – stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Komunita – spoločenstvo ľudí, ktorí žijú alebo kooperujú v jednej inštitúcii alebo v jednej lokalite.

Komunitná práca – v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, hlavne rozvojom sociálnych služieb.

Komunitný plán – dokument, ktorý je výsledkom rokovaní medzi všetkými účastníkmi procesu, reaguje na miestne sociálne problémy, navrhuje kroky k riešeniu. Vytvára krátkodobé aj dlhodobé ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v danej obci (meste, regióne).

Komunitné služby – súbor vzájomne prepojených a koordinovaných služieb poskytovaných v územne ohraničenej komunite, ktoré reagujú na potreby členov komunity a nejavia znaky inštitucionálnej starostlivosti.

Krízová sociálna situácia – ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby a rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou.

Nepriaznivá sociálna situácia – ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z rôznych dôvodov.

Objednávateľ sociálnej služby – je osoba, ktorá zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb.

Obslužné činnosti – činnosti realizované pri poskytovaní sociálnych služieb, medzi ktoré patrí ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie, údržba bielizne a šatstva a poskytovanie vecných plnení spojených s poskytovaním ambulantnej sociálnej služby v spoločných priestoroch.

Odborné činnosti – činnosti realizované pri poskytovaní sociálnych služieb, medzi ktoré patrí napríklad základné a špecializované sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, sociálna rehabilitácia, preventívna aktivita, rozvoj pracovných zručností, pomoc pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej osoby, ošetrovateľská starostlivosť a ďalšie.

Poskytovateľ sociálnej služby – fyzická alebo právnická osoba, ktorá poskytuje sociálne služby. Poskytovateľov sociálnych služieb rozdelujeme na:

- verejný poskytovateľ sociálnej služby - (obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou, právnická osoba zriadená alebo založená vyšším územným celkom)
- neverejný poskytovateľ sociálnej služby - (fyzická alebo právnická osoba, napr. občianske združenie, nezisková organizácia, cirkevná organizácia, obchodné spoločnosti).

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Prijímateľ sociálnej služby – fyzická osoba, ktorej sa poskytuje sociálna služba za podmienok ustanovených zákonom.

Sociálna služba – odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti, zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby, riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny, prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny, zabezpečenie starostlivosti o dieťa z dôvodu situácie v rodine, ktorá vyžaduje pomoc pri starostlivosti o dieťa.

Sociálne poradenstvo – odborná činnosť zameraná na pomoc fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii. Vykonáva sa na úrovni základného sociálneho poradenstva a špecializovaného sociálneho poradenstva.

1.2 Právny rámec

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) v § 80 upravuje pôsobnosť obcí, miest. Medzi ich základné povinnosti patrí aj utváranie podmienok na podporu komunitného rozvoja a vypracovanie komunitného plánu sociálnych služieb vo svojom územnom obvode. V súlade s § 83 obec, mesto spracováva komunitný plán v súlade s platnými Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb, pričom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby občanov v oblasti sociálnych služieb. Dokument určuje rozvoj sociálnych služieb a ďalšie podmienky s tým súvisiace – personálne, finančné, prevádzkové a organizačné. Komunitný plán schvaľuje obecné zastupiteľstvo a do 15 dní ho obec predkladá príslušnému vyššiemu územnému celku.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Slovenská legislatíva vníma sociálne služby ako odborné, obslužné a ďalšie činnosti, prípadne ich súbor, ktoré sú zamerané na prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a jej riešenie alebo zmiernenie. Tieto dôvody vytvárajú základ pre definovanie cieľových skupín sociálnych služieb a aj vplývajú na rozdelenie kompetencií jednotlivých účastníkov vzťahov v oblasti sociálnych služieb.

Sociálna oblasť súvisí s dokumentmi vyššej úrovne, a to:

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030

Národné priority predstavujú nástroj štátnej politiky na smerovanie a prezentovanie východiskových systémových záujmov, úloh a podporných opatrení v oblasti sociálnych služieb a sú vypracované v súlade s pôsobnosťou Ministerstva práce a zákona o sociálnych službách č. 448/2008 Zb. z. v platnom znení. Národné priority sú nasledovné:

- NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb.
- NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti.
- NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby.
- NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2019-2025

Ambíciou Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2019 – 2025 je stať sa reálnym nástrojom komunitného plánovania, ktorý pomôže lepšie naplniť potreby občanov pomocou dostupných a kvalitných foriem sociálnej pomoci, zabezpečovať zdroje na jednotlivé druhy sociálnych služieb a v neposlednom rade hľadať optimálne riešenia vybavenosti a efektívnosti sociálnych služieb, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí.

Medzi ďalšie národné a medzinárodné dokumenty, ktoré tvorili východisko pri tvorbe komunitného plánu patria:

- Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike a nadväzujúce národné akčné plány tejto stratégie,
- Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030 a ďalšie dokumenty.

Tieto dokumenty vychádzajú a zohľadňujú medzinárodné ľudsko-právne dokumenty, ktoré sú záväzné aj pre Slovenskú republiku a ide predovšetkým o nasledovné:

- Európsky dohovor o ľudských právach,
- Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,
- Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach,
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím,
- Dohovor OSN o právach dieťaťa,
- Dohovor o odstránení diskriminácie žien a ďalšie dokumenty.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Legislatívny rámec v oblasti sociálnych služieb dopĺňajú ďalšie právne predpisy:

- zákon č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č.305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. sociálnom poistení v znení zákona č. 532/2007 Z. z.,
- zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a o príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých predpisov,
- zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,
- zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzácie ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

1.3 Komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie je potrebné vnímať ako jeden z nástrojov plánovania verejných politík na území samosprávy s cieľom vytvárania trvalého partnerstva v oblasti zabezpečovania a uspokojovania potrieb všetkých obyvateľov daného územného obvodu. Medzi hlavné ciele komunitného plánovania patrí posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov, predchádzanie sociálnemu vylučovaniu a sociálnej izolácii ohrozených obyvateľov alebo skupín a zapojenie do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji alebo sú v nepriaznivej životnej situácii.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb obsahuje:

- analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode mesta alebo vyššieho územného celku vrátane vyhodnotenia materiálno-technického vybavenia sociálnych služieb a vzdelanostnej štruktúry zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

- analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby a ďalších obyvateľov v územnom obvode mesta alebo vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb a cieľových skupín,
- analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode mesta alebo vyššieho územného celku,
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v územnom obvode mesta alebo vyššieho územného celku,
- časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb vrátane určenia personálnych podmienok, finančných podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok na ich realizáciu,
- spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.

Zmyslom komunitného plánovania v obci Vinica je aktivizácia obyvateľstva, zlepšenie dostupnosti a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom za účelom zabezpečenia dostupnosti kvalitných sociálnych služieb a integráciu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktoré svojim rozsahom ako aj typom zodpovedajú potrebám obyvateľov obce Vinica.

Medzi hlavné princípy komunitného plánovania sociálnych služieb patria:

- Partnerstvo medzi všetkými účastníkmi
Potreby a ciele všetkých účastníkov majú rovnakú váhu. Názorom všetkých strán bol venovaný rovnaký priestor.
- Zapájanie miestneho spoločenstva
Pri zapájaní miestnej komunity, obyvateľov obce Vinica, boli metódy a formy oslovenia a zapojenia aplikované tak, aby nikto nebol diskriminovaný a vylučovaný.
- Hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov
Pri spracovaní plánu bol braný ohľad na spoluprácu s podnikateľmi, dobrovoľníkmi v sociálnych službách, svojpomocné skupiny, rodinnú starostlivosť, organizácie pôsobiace v obci poskytujúce sociálne služby. Komunitný plán sociálnych služieb je jedným z nástrojov na celkové zlepšenie kvality života v obci.
- Práca s informáciami
Pri spracovaní bol zabezpečený rovnaký prístup k informáciám pre všetkých, ktorí sa plánovania zúčastnili. Priebežne bolo zabezpečené odovzdávanie informácií verejnosti.
- Priebeh spracovania komunitného plánu
Proces komunitného plánovania zahŕňal vyhľadávanie, zapájanie a diskusiu rôznych skupín. Tento proces umožnil, aby navrhnutý systém sociálnych služieb plne zodpovedal miestnym potrebám, podmienkam a zdrojom, ktorými disponuje obec.
- Zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce
- Kompromis priania a možností
Výsledkom komunitného plánovania v obci Vinica je kompromisné riešenie medzi potrebami a možnosťami obecného rozpočtu. Možnosťami v tomto prípade nie sú iba materiálne, finančné a ľudské zdroje, ale tiež spoločná dohoda, ktorá vymedzila, kto a ako sa bude na dosiahnutí cieľov komunitného plánu podieľať.

Zásadami komunitného plánovania sú:

- Potreby, priority a smery rozvoja sociálnych služieb v obci Vinica sú definované ľuďmi, ktorí žijú v obci a ktorých sa služby týkajú, ich volenými zástupcami, organizáciami a inými subjektmi s priamym vplyvom na obec.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

- Všetky činnosti na miestnej úrovni behom prípravy a pri uskutočňovaní plánu sú previazané.
- Skvalitňovanie sociálnych služieb je obcou Vinica považované za žiaduce a sociálne služby sú dôležitou súčasťou miestnej politiky.
- Priority a smery rozvoja sociálnych služieb vychádzajú z presvedčenia o jedinečnosti, hodnote, vrodenej dôstojnosti a práve na sebaurčenie každého užívateľa sociálnych služieb v obci.

Ciele komunitného plánovania sociálnych služieb:

- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov,
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji,
- zabezpečiť poskytovanie kvalitných sociálnych verejných služieb pre svojich obyvateľov,
- zabezpečiť bezpečnosť a ochranu obyvateľov obce, prevenciu a osvetu,
- zabezpečiť základnú ľudskú potrebu – bývanie pre všetky skupiny obyvateľov – sociálnu, najomnú.

1.4 Proces komunitného plánovania

Obec Vinica začalo s prípravami aktualizácie strategického dokumentu koncom roka 2022. V prípravnej fáze boli navrhnutí členovia riadiacej skupiny a definované cieľové skupiny. Pri komunitnom plánovaní sociálnych služieb boli zohľadnené stratégie a priority definované v národných, lokálnych a európskych strategických dokumentoch.

Dôležitým prvkom strategického plánovania je zapojenie verejnosti. Tento aspekt bol pri spracovaní dokumentu plne rešpektovaný. Zapojenie verejnosti bolo realizované prostredníctvom webovej a sociálnej stránky obce, úradnej tabuli, obecného rozhlasu, prostredníctvom poslancov obce a verejného prerokovania.

1.4.1 Riadiaca skupina

Proces aktualizácie KPSS bol zabezpečený nasledujúcim spôsobom:

- riadiaci tím: interní zamestnanci obce Vinica,
- pracovné skupiny – komisie obce,
- zapojenie verejnosti.

K aktualizácii KPSS v obci Vinica bol zriadený riadiaci tím z interných zamestnancov obce a nové pracovné skupiny sa nezriadovali. Ako pracovné skupiny vystupovali už zriadené komisie obecného zastupiteľstva:

- pre ochranu verejného záujmu, finančnú a správy majetku,
- sociálnych vecí a verejného poriadku,
- kultúry,
- športu,
- výstavby, územného plánovania a životného prostredia.

1.4.2 Definovanie cieľových skupín

Užívateľom sociálnych služieb je každý, kto prijíma pomoc sociálnych služieb. Takisto sú to aj občania, ktorí pomoc sociálnych služieb prijímali v minulosti, alebo ju ešte len budú prijímať. Počas

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

života sa môže stať užívateľom sociálnych služieb každý občan. Zámery a ciele užívateľov majú rovnaké alebo priam prioritné postavenie, ako zámery a ciele zadávateľov a poskytovateľov. V priebehu procesu komunitného plánovania by mal byť kladený dôraz na výber cieľových skupín.

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivец, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb.

Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme odhadli počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia.

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na tieto nosné cieľové skupiny:

- seniori,
- nezamestnaní,
- osoby so zdravotným znevýhodnením,
- rodina, deti a mládež,
- osoby v nepriaznivých situáciách.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

2 Analytická časť

2.1 Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limit a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Vinica napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávnosti .

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

2.1.1 Základná charakteristika obce Vinica

Názov:	Obec Vinica
Sídlo:	Cesta slobody 466/44, 991 28 Vinica
IČO:	00 319 678
DIČ:	2021173264
Telefón:	047/ 48 91 397
E-mail:	starosta@vinica.sk , obec@vinica.sk
Webová stránka:	www.vinica.sk

Obec Vinica je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov.

Obec Vinica sa nachádza v Banskobystrickom kraji, v okrese mesta Veľký Krtíš. Obec leží v Ipeľskej kotline v plytkej doline Veľkého potoka, pod kopcami Krupinskej planiny blízko Ipeľu. Obec a jej okolie sa vyznačuje vynikajúcimi klimatickými a pôdnymi podmienkami pre vinič hroznorodý a tradičnou výrobou vín. Patrí do stredoslovenskej vinohradníckej oblasti, ktorá je jednou z najstarších oblastí pestovania viniča na Slovensku.

Terajšiu obec tvoria bývalé osídlenia: Stredný, Horný Nek, Kostolica a Leklinec. Východorímsky cisár, Konštantín v jednej zo svojich písomností spomína názvy maďarských kmeňov, medzi nimi Nek, ktorému bolo zverené stráženie hraníc. Nek ako obec je spomínaná najskôr v roku 1135, kedy sa objavila na zozname obcí listiny kráľa Vojtecha II. Obec Vinica je stredoveká pevnosť z 12.-13. storočia. Vznikla zlúčením Dolnej Vinice a Hornej Vinice. Jej pomenovania boli: Nokyje (1920),

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Vinica (1948); maďarsky Nyék, Ipolynyék. Bola to poľnohospodárska obec. Mesto Nek patrilo medzi najväčšie osídlenia okolia. Hontianska župa mala v tom čase 21 miest, jedným z nich bol Nek. V období rokov 1902 – 1923 mesto Nek bolo okresným sídlom. V roku 1923 Hontianska župa zanikla a obec patrila do Zvolenskej župy. V rokoch 1949 až 1960 do okresu Šahy, od roku 1960 do okresu Lučenec a od 9.5.1968 sa okresným sídlom stalo Mesto Veľký Krtíš. 8.decembra 1905 sa zjednotili Dolný, Horný a Stredný Nek a Kostolica do jednej obce „Nek“, avšak pomenovania Dolné a Horné Nemyje medzi obyvateľmi sa používajú aj dnes.

2.1.2 Obyvateľstvo

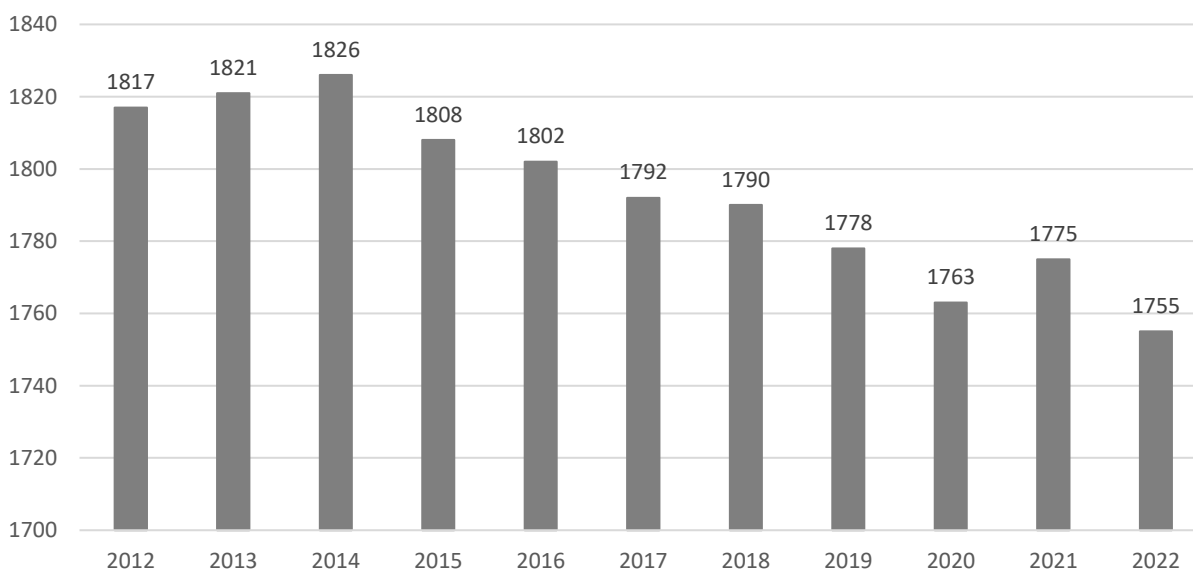
Obyvateľstvo je súhrn všetkých ľudí na určitom území k určitému okamihu, zisťovaný podľa bydliska, prítomnosti na danom území alebo podľa iných hľadísk (napr. podľa domovského práva a pod.). Počet obyvateľstva sa ustavične mení v dôsledku jeho prirodzeného pohybu a migrácie.

Pohlavná a veková štruktúra patrí k základným demografickým charakteristikám obyvateľstva. Zdôrazňuje sa pritom prepojenosť pohlavnej a najmä vekovej štruktúry s jednotlivými zložkami demografickej dynamiky (pôrodnosťou, úmrtnosťou a migráciou). Tieto zložky sa navzájom kauzálne ovplyvňujú. Zastúpenie jednotlivých vekových skupín v populácii v súčasnosti je výsledkom pôsobenia vyššie uvedených procesov prirodzeného pohybu a zároveň nepriamo procesov, ktoré ich ovplyvňujú (napr. sobášnosť) a migrácie v posledných zhruba 100 rokoch. Je logické, že význam týchto procesov nie je rovnaký a v priebehu formovania súčasnej vekovej štruktúry sa menil. Všeobecne doteraz možno konštatovať významnejší vplyv prirodzeného pohybu ako migrácie na formovanie vekovej štruktúry populácie na Slovensku.

2.1.2.1 Počet obyvateľstva

Obec Vinica patrí medzi väčšie obce okrese Veľký Krtíš. Trend vývoja počtu obyvateľstva je z krátkodobého ako i z dlhodobého hľadiska negatívny. V súčasnosti sa prejavuje trend starnutia obyvateľstva a pokles populácie aj keď demografická štruktúra obyvateľstva je zatiaľ priaznivá.

Graf 1 Počet trvale bývajúceho obyvateľstva v obci Vinica

Zdroj: OcÚ, vlastné spracovanie

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Podľa populačných prognóz Eurostatu patrí Slovensko medzi európske krajiny s najrýchlejšie starnúcim obyvateľstvom. Slovensko čelí výzvam spojeným so znižovaním populácie vrátane významných sociálnych a ekonomických dopadov, s negatívnymi následkami pre systém sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti a potrebou prijatia bezprecedentných a nákladných opatrení.

2.1.2.2 Prirodzený pohyb obyvateľov

Prirodzený prírastok obyvateľov vyjadruje rozdiel počtu živonarodených a zomretých občanov obce. Počas sledovaného obdobia za roky 2012 až 2022 nadobudol tento údaj v obci iba záporné hodnoty, okrem roku 2016, kedy bola hodnota 0. Z uvedeného vyplýva, že je potrebné pokračovať v podpore výstavby nájomných bytov v obci, mladých rodín s deťmi, zabezpečovať kvalitatívne a kapacitné vybavenie materskej školy, ako aj revitalizáciu verejných priestranstiev na trávenie voľného času rodín s deťmi.

Tabuľka 1 Vývoj prirodzeného prírastku obyvateľstva obce Vinica

Prirodzený pohyb	Roky										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Chlapci	10	6	9	8	13	11	13	7	7	9	11
Dievčatá	5	5	4	8	8	10	8	12	11	12	6
Narodení spolu	15	11	13	16	21	21	21	19	18	21	17
Muž	19	8	9	13	10	10	10	15	16	10	13
Žena	21	8	8	13	11	15	14	8	21	17	9
Zomrelí spolu	40	16	17	26	21	25	24	23	37	27	22
Prirodzený úbytok/prírastok spolu	-25	-5	-4	-10	0	-4	-4	-4	-19	-6	-5

Zdroj: OcÚ, vlastné spracovanie

2.1.2.3 Migračný pohyb

V sledovanom období za roky 2012 až 2022 pri porovnaní počtu prisťahovaných a odsťahovaných obyvateľov obce dosiahlo migračné saldo kladné aj záporné hodnoty. V tomto prípade sa jedná o nepravidelný rastúci trend, i keď v priemere počet odsťahovaných za sledované obdobie je značne vyšší ako počet prisťahovaných. Príčinami odsťahovania je migrácia za prácou a rodinné dôvody. Dôležitou úlohou samosprávy je zvrátiť trend vývoja migračného salda a prispieť k podpore pozitívneho vývoja rozvojom občianskej a technickej vybavenosti v obci Vinica.

Tabuľka 2 Migračné saldo v obci Vinica

Migračný pohyb	Roky										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prisťahovaní	6	27	17	15	21	16	23	15	17	7	32
Odsťahovaní	14	24	11	21	28	25	22	20	16	19	25
Migračné saldo	-8	3	6	-6	-7	-9	1	-5	1	-8	7

Zdroj: OcÚ, vlastné spracovanie

2.1.2.4 Pohlavná a veková štruktúra obyvateľstva

V roku 2022 v obci prevažoval počet žien nad počtom mužov, ktoré boli zastúpené 52,02 %. Pozitívna feminita je jav typický pre väčšinu demograficky vyspelých populácií.

Tabuľka 3 Počet obyvateľov podľa pohlavia obce Vinica

Spolu	Muži		Ženy	
	počet	%	počet	%
1794	842	47,98	913	52,02

Zdroj: OcÚ, vlastné spracovanie

V najstarších vekových skupinách početnosť žien značne prevyšuje početnosť mužov. V kategórii 65 rokov a starší bola v roku 2022 početnosť žien takmer dvojnásobne vyššia ako mužov. Ďalšou črtou je vyššie percentuálne zastúpenie mužov v produktívnom veku, aj keď sa jedná o mierne prevyšovanie početnosti mužov.

Väčší význam sa v súčasnosti pripisuje zmenám vo vekovej štruktúre. Mení sa pomerné zastúpenie hlavných vekových skupín: 0-14, 15-64 a 65 a starší. Dochádza k zrýchleniu procesu starnutia populácie. Treba počítať so znižovaním početnosti obyvateľov v produktívnom veku.

V súčasnej dobe na Slovensku prebieha starnutie populácie najmä zdola. Znamená to, že sa podiel mladého obyvateľstva znižuje kvôli značnému zníženiu pôrodnosti.

Čo ale neplatí pre obec Vinica, nakoľko za posledné roky sledovaného obdobia sa zvýšil počet narodených detí. Na druhej strane, vysoký podiel starého obyvateľstva zvyšuje priemerný vek obyvateľstva.

Tabuľka 4 Veková štruktúra obyvateľstva obce Vinica

Pohlavie	Veková kategória					
	0-14 rokov		15-64 rokov		65 a viac rokov	
	počet	%	počet	%	počet	%
Muž	121	6,75	630	35,12	113	6,30
Žena	107	5,96	613	34,17	210	11,70
Spolu	245	12,71	1178	69,29	332	18

Zdroj: OcÚ, vlastné spracovanie

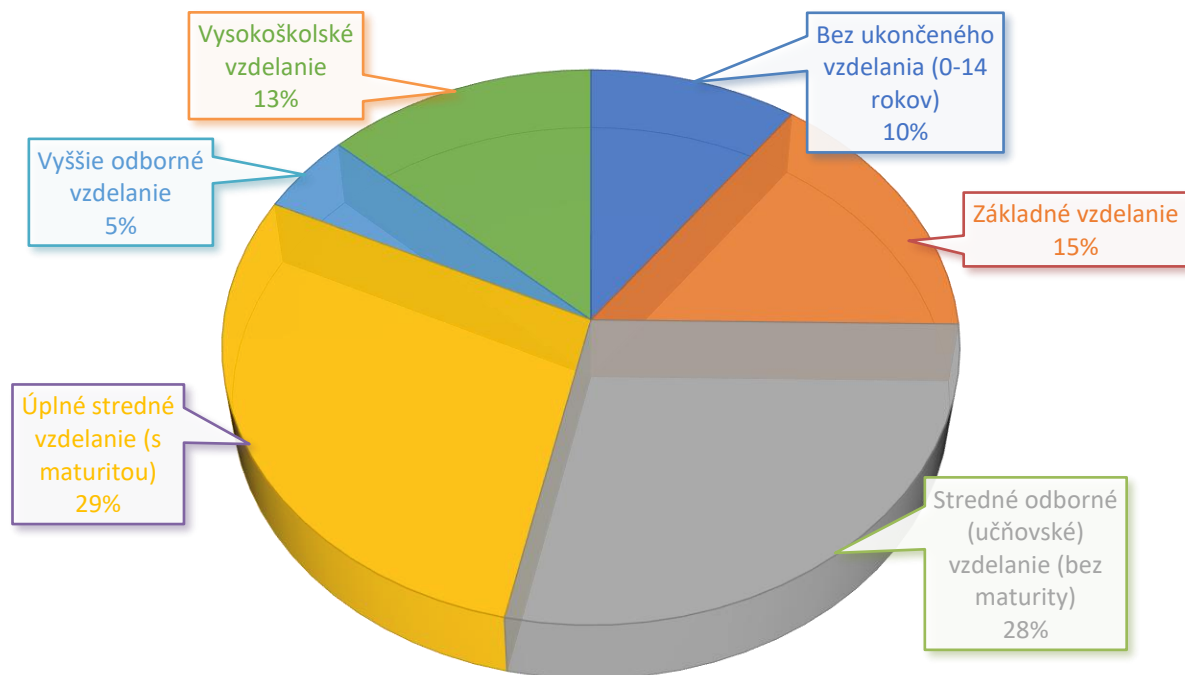
2.1.2.5 Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná štruktúra patrí medzi kultúrne znaky obyvateľstva. Školské vzdelanie je odrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti, odráža celkové ekonomické, hospodárske a sociálne pomery krajiny.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva má pre rozvoj obce zásadný význam. Je dôležité aké vzdelanie má obyvateľstvo na danom území a je potrebné zosúladiť ponuku s dopytom, čo následne minimalizuje potrebu migrácie obyvateľstva za pracovnými príležitosťami do iných regiónov.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Graf 2 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Vinica

Zdroj: OcÚ, vlastné spracovanie

Vzdelanostná štruktúra ovplyvňuje uplatnenie sa obyvateľov na trhu práce a tiež je významným podnetom pre získanie investícií do územia. Táto štruktúra v obci Vinica je pomerne dobrá. V štruktúre vzdelania prevládajú obyvatelia so stredoškolským vzdelaním – s maturitou 27,93 % a bez maturity 27,31 %.

Tabuľka 5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Vinica

Dosiahnuté vzdelanie	%
Bez ukončeného vzdelania (0-14 rokov)	9,75
Základné vzdelanie	14,72
Stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity)	27,31
Úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	27,93
Vyššie odborné vzdelanie	4,52
Vysokoškolské vzdelanie	12,71
Bez školského vzdelania (15 a viac rokov)	0,11
Nezistené	2,95
Spolu	100

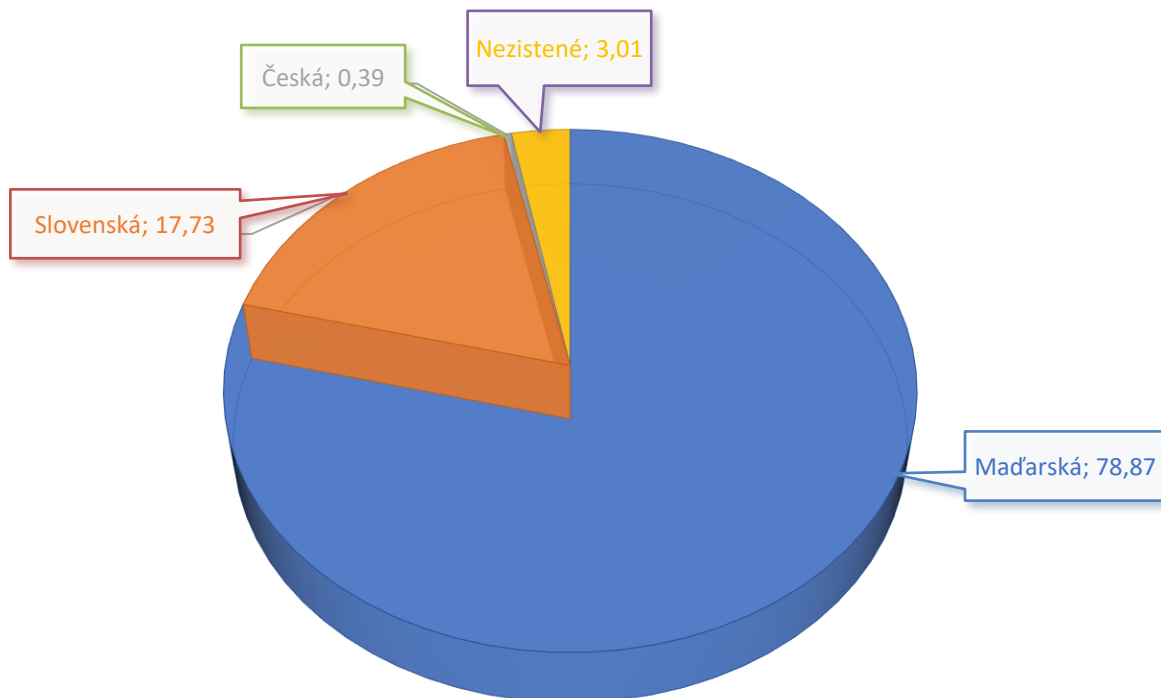
Zdroj: OcÚ, vlastné spracovanie

2.1.2.6 Národnostná štruktúra

Obyvatelia obce sú národnostne miešané. Slovenská národnosť 17,30%, maďarská 78,87 % a česká 0,39 %. U 2,95 % obyvateľov pri poslednom sčítaní obyvateľov nebola zistená národnosť.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Graf 3 Národnostná štruktúra obyvateľstva obce Vinica

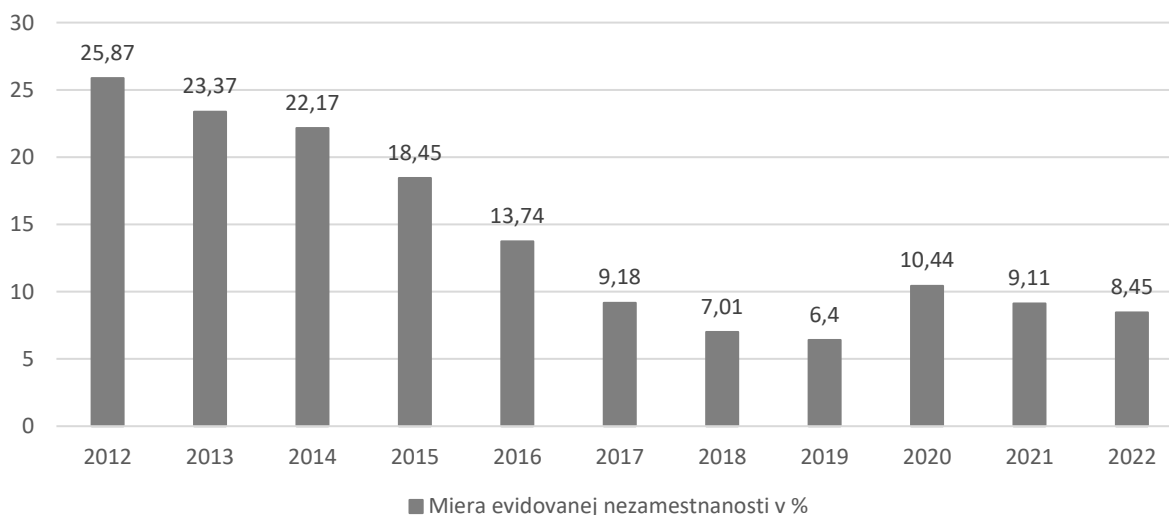

Zdroj: OcÚ, vlastné spracovanie

2.1.3 Nezamestnanosť

Jednou z hlavných priorít obce je znižovať nezamestnanosť a podporiť zamestnanosť, a tak prispievať k zvyšovaniu životnej úrovne občanov. Podporou rozvoja podnikateľského prostredia, služieb a cestovného ruchu chce obec vytvoriť nové efektívne pracovné príležitosti pre nezamestnanú aktívnu pracovnú silu a tým postupne znižovať nezamestnanosť v obci.

Graf 4 Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Veľký Krtíš

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

Čo sa týka vekovej štruktúry nezamestnaných najväčší počet pripadal na skupinu vo veku od 35-49 rokov. K znižovaniu podielu dochádza v prípade skupiny od 15 do 24 rokov do roku 2019. V roku 2020 zaznamenávame mierny nárast v dôsledku pandemickej situácie.

Tabuľka 6 Veková štruktúra nezamestnaných (počet)

Okres Veľký Krtíš	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Spolu	15-24	1104	968	848	605	406	291	213	218	344	225
	25-34	1228	1212	112	975	756	476	382	328	526	417
	35-49	1917	2028	1973	1751	1290	791	664	605	917	743
	50 a viac	1218	1310	1313	1222	1043	751	651	584	731	704
Muži	15-24	606	529	442	350	235	125	113	98	178	111
	25-34	658	663	595	499	368	215	171	145	280	194
	35-49	897	994	952	872	599	313	266	253	441	337
	50 a viac	649	699	709	653	521	359	294	262	341	315
Ženy	15-24	498	439	406	255	17	166	100	120	166	114
	25-34	570	549	528	476	388	261	211	183	246	223
	35-49	1020	1034	1021	879	691	478	398	352	476	406
	50 a viac	569	611	604	569	522	392	357	322	390	389

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Vychádzajúc z ponuky voľných pracovných miest na trhu práce regiónu sú najrizikovejšou skupinou občania so stredným a vysokoškolským stupňom vzdelania v kombinácii s dlhodobou evidenciou. Záujem nie je ani o vytváranie pracovných príležitostí pre občanov so zdravotným postihnutím, ponuky voľných pracovných miest pre túto kategóriu sa v evidencii takmer nevyskytujú. Pri súčasnej situácii na trhu práce regiónu je problematické vytvoriť pracovné miesta pre ľudí so základným vzdelaním nakoľko zamestnávateľia zväčša požadujú kvalifikovanejšiu a vzdelanejšiu pracovnú silu. Medzi nižším vzdelaním, chýbajúcou kvalifikáciou a vylúčením z trhu práce je jednoznačná súvislosť, nakoľko vyššia úroveň vzdelania rozširuje možnosti na trhu práce. Za rizikóvu skupinu uchádzačov o zamestnanie najťažšie umiestniteľnú na trhu práce regiónu možno označiť dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie s nízkym stupňom vzdelania, pričom v rámci tejto skupiny sú zvlášť ohrozené ženy so základným resp. neukončeným základným vzdelaním.

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. Tri najväčšie skupiny tvorili nezamestnaní s dĺžkou evidencie do 3 mesiacov, s dĺžkou evidencie 4-6 mesiacov a v skupine nad 48 mesiacov.

Tabuľka 7 Štruktúra nezamestnaných podľa dĺžky evidencie (stav k 31.3.2023)

Okres Veľký Krtíš	menej ako 7 mesiacov			7 - 12 mesiacov			viac ako 12 mesiacov				
	do 3	4 - 6	spolu	7 - 9	10 -12	spolu	13 -24	25 - 36	37 - 48	nad 48	spolu
Počet UoZ	295	439	734	88	186	274	227	130	124	278	759

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Vzhľadom k veľkosti a geografickej polohe obce je miera evidovanej nezamestnanosti závislá od rýchlosti tvorby pracovných miest v dochádzkovej vzdialenosti 40 km (Šahy – SK, Balassagyarmat – HU), resp. vzdialenosti 100 km (Budapest – HU). Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti v obci za sledované obdobie má z dlhodobého hľadiska klesajúci charakter. Ale

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

na druhej strane, za posledné roky sa miera nezamestnanosti opäť zvýšila. Toto zvýšenie bolo spôsobené pravdepodobne vplyvom pandémie COVID-19.

Pandémia koronavírusu negatívne ovplyvnila výkonnosť celej slovenskej ekonomiky. Dosiahnutý prepád hospodárstva a zamestnanosti zaraďuje Slovensko medzi najviac postihnuté krajiny EÚ a evidovaná miera nezamestnanosti sa zvýšila historicky najvyšším tempom na Slovensku.

Pre zníženie nezamestnanosti v obci je potrebné:

- stabilizovať / zvýšiť počet obyvateľov,
- podnietiť tvorbu miestnych pracovných príležitostí a podnikateľských aktivít v súkromnom sektore (napr. agroturistika),
- dobudovať technickú infraštruktúru ako nevyhnutných predpoklad pre rozvoj obce.

2.1.4 Sociálna infraštruktúra

V obci je citeľná absencia pobytového zariadenia s celoročnou prevádzkou – domova seniorov. Jeho absenciu kompenzujú okolité sídla, konkrétne zariadenia v mestách Veľký Krtíš, a Šahy a v obciach Sklabiná, Želiezovce a Santovka. Obec v súčasnosti nemá predpoklady pre vybudovanie objektov zabezpečujúcich potreby sociálnej infraštruktúry, ale mieni sa uchádzať o dotácie a granty zo zdrojov ŠR a EÚ. Objekt niekdajšieho kaštieľa žiaľ nie je vo vlastníctve obce, ale v budúcnosti by mohol slúžiť pre vybudovanie sociálneho zariadenia. Zatiaľ tieto potreby obec kompenzuje systémom sociálnej pomoci jednotlivcom, a to poskytovaním terénnych sociálnych služieb - opatrovateľskej služby a zabezpečením stravovania zo školskej jedálne. Forma ústavnej starostlivosti o starých občanov sa v obci neuplatňuje, na tento účel sa používajú zariadenia v regióne, čím je však vylúčené zotrvanie tohto občana v jeho pôvodnom prostredí.

Výhľadové demografické trendy Slovenska hovoria o všeobecnom starnutí populácie (najmä po roku 2005 sa výrazne zvýšilo percento obyvateľov v poproduktívnom veku), čo sa prejaví zvýšeným dopytom po sociálnych službách.

2.1.5 Vzdelávanie

Čo sa týka vzdelávania, obec disponuje školskými zariadeniami, študenti vo veku nad 14 rokov dochádzajú do rôznych stredných škôl a gymnázií v regióne. V obci funguje Základná škola Bálinta Balassiho s vyučovacím jazykom maďarským a Materská škola taktiež s vyučovacím jazykom maďarským.

Základná škola v obci Vinica je spádová aj pre okolité obce (Dolinka, Kleňany, Sečianky, Veľká Ves nad Ipľom, Kamenné Kosihy, Trebušovce a Ďurkovce). Deti rodičov slovenskej národnosti dochádzajú do základnej školy v susednom Hrušove. Základná škola s celodennou prevádzkou bola odovzdaná do zriaďovateľskej právomoci obce v roku 2002. Výchovno-vzdelávací proces prebieha podľa platných učebných osnov a štandardov jednotlivých predmetov. Prevádzka školy je jednozmenňá, popoludní prebieha výchovno-vzdelávacia činnosť v oddelení ŠKD, záujmová činnosť a organizované aktivity rôzneho charakteru. Žiaci majú zabezpečenú teplú stravu zo Školskej jedálne. V rámci mimoškolských aktivít existuje školský klub detí, ktorý ponúka jej členom rôzne formy trávenia voľného času. Škola využíva internet a informačné a komunikačné technológie. Škola sa úspešne uchádza o rôzne projekty na získanie finančných prostriedkov na zvýšenie kvality výchovy, čo sa odzrkadľuje na úspešnosti žiakov na rôznych súťažiach a olympiádach. Školu navštevujú aj žiaci zo susedných obcí.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Zriaďovateľom materskej školy je Obec Vinica. Nakoľko takmer 80% obyvateľov obce je maďarskej národnosti výchovno-vzdelávací proces prebieha vo vyučovacom jazyku maďarskom. Materská škola je trojtriedna. Nachádza sa v samostatnej budove pavilónového typu. Priestory sa postupne obnovujú a vhodne upravujú na celodenný pobyt detí. Materská škola má k dispozícii veľký trávnatý areál so zastrešeným pieskoviskom, šmýkačkami, preliezkami, ktorý využívajú po celý rok pre sezónne činnosti a športové aktivity. Na materskej škole je zabezpečená odbornosť, výchovno-vzdelávaciu činnosť zabezpečujú kvalifikované učiteľky. Má vypracovaný vlastný Školský vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania.

Tabuľka 8 Vývoj počtu žiakov v obci Vinica

Obec Vinica	Roky										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet žiakov v MŠ	33	33	34	39	39	36	36	46	50	56	53
Počet žiakov v ZŠ	131	121	114	109	107	103	106	107	99	106	115
Spolu	164	154	148	148	146	139	142	153	149	162	168

Zdroj: ZŠ a MŠ, vlastné spracovanie

Obec sa snaží postupne podľa možností realizovať rekonštrukciu a modernizáciu budov základnej a materskej školy. Za posledné roky prebehla rekonštrukcia vykurovania základnej školy a pripravujú sa práce pre zateplenie budovy ZŠ. Bola realizovaná rekonštrukcia a prístavba budov materskej školy, modernizácia detského ihriska v areáli materskej školy a modernizácia interiérového vybavenia základnej aj materskej školy.

2.1.6 Zdravotnícka infraštruktúra

Dostupnosť zdravotníckej infraštruktúry je dôležitá pre celkové uspokojovanie potrieb obyvateľstva a má vplyv na konkurencieschopnosť obce. Samotné rozmiestňovanie zdravotníckych zariadení je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj s veľkosťou obce.

Umiestnenie zdravotného strediska v obci má ekonomické výhody predovšetkým pre sociálne slabšie skupiny obyvateľstva, ktoré by inak museli dochádzať za zdravotnou starostlivosťou, ako i pre ľudí v poproduktívnom veku. Existencia zdravotného strediska výrazne zvyšuje aj „atraktivitu“ obce z hľadiska prílivu obyvateľov a celkove svedčí o kvalitnom infraštruktúrnem vybavení.

Zdravotná starostlivosť je v obci priamo dostupná. V zdravotnom stredisku s ambulantnou starostlivosťou v obci Vinica sú dostupné nasledovné ambulancie:

- Geriatrická ambulancia a ambulancia vnútorného lekárstva,
- Interná ambulancia,
- Všeobecná ambulancia pre dospelých,
- Všeobecná ambulancia pre dospelých a ambulancia pre deti a dorast,
- Ambulancia zubného lekárstva,
- Gynekologická ambulancia.

Ďalej sa v obci nachádza ambulancia rýchlej zdravotnej pomoci a lekáreň. Chýbajúca odborná zdravotná starostlivosť a pohotovostná služba je sústredená v okolitých mestách, kde miestni občania dochádzajú za ošetrovaním.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

2.1.7 Kultúra a šport

Kultúrno-historický fond obce má miestny význam. Jeho primeranou záchranou, údržbou a využitím v oblasti kultúry a rozvoja cestovného ruchu je možné významnou mierou prispieť k ekonomickej prosperite obce.

V obci Vinica sa nachádza Kultúrny dom s viacúčelovou sálou a kinosálou. Staval sa v rokoch 1960 až 1968. Dňa 14. júna 1968 slávnostne bol daný do prevádzky. V jeho priestoroch sídli Obecná knižnica, ktorá bola presťahovaná do nových priestorov v roku 2020. Obecná knižnica prešla kompletnou obnovou interiérového vybavenia a každoročne sa dopĺňa a modernizuje sa knižničný fond.

V kultúrnom dome sú priestory pre klubovú činnosť – divadelný súbor. Kultúrny dom sa využíva na kultúrne podujatia, na rodinné oslavy a posedenia. V kultúrnom dome obec, ako aj spoločenské organizácie pôsobiace v obci, organizujú plesy, členské schôdze a rôzne podujatia. Každoročne sa organizuje pri príležitosti mesiaca úcty k starším posedenie s dôchodcami, vianočný program a je využívaná aj pri ošetrovacích slávnostiach. Ďalej sa využíva pre účely volieb.

Vzhľadom k počtu obyvateľov je počet kultúrnych a spoločenských podujatí v obci nadpriemerný. Hlavným nositeľom kultúrneho života v obci je miestna organizácia Csemadok. Prírodný potenciál rozvoja vidieckeho turizmu v obci Vinica je na vysokej úrovni, chýba však dostatočná občianska vybavenosť, predovšetkým dopravná infraštruktúra a cyklotrasy. Ubytovacie zariadenia sú v obci v dostatočnom množstve. V obci majú veľkú tradíciu hody, jarmoky, trhy, fašiangové slávnošti, vinobranie, dožinkové slávnošti – tieto kultúrne podujatia tiež predstavujú zaujímavý turistický produkt. Každoročne sa v obci organizuje podujatie Ošetrovací slávnošti. Z organizovaných podujatí obce treba spomenúť športové podujatia (hlavne futbal), ktoré tešia veľkej návštevnošti a rôzne iné podujatia zamerané pre mládež a dospelých.

2.1.8 Domový a bytový fond

Bývanie a jeho úroveň patria k dôležitým aspektom celkových životných podmienok obyvateľstva. Byt neplní iba materiálnu funkciu prirodzených potrieb rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ale zároveň je výraznou zložkou kultúrneho štandardu obyvateľstva a v nemalej miere aktívne pôsobí na regeneráciu ľudí.

Obec nemá vypracovaný územný plán v rámci zastavaného územia rieši stavebný rozvoj s takmer stopercentným dôrazom na obytnú výstavbu rodinných domov a bytovú výstavbu pre mladé rodiny. Nakoľko obec nemá dostatočné finančné prostriedky na rozvoj bytového fondu, využíva ponúkané možnosti ŠFRB, MDV SR a súkromných investorov na výstavbu nových nájomných bytov resp. na prestavbu už nepoužívaných obecných budov.

Súčasná výstavba rodinných domov je dostatočná, čo pozitívne vplýva na prirodzenú reprodukciu populácie. O individuálnu bytovú výstavbu v obci je záujem, preto bude potrebné riešiť infraštruktúru a perspektívne riešiť rozvoj obce. Je potrebné sa zamerať na prípravu pozemkov a infraštruktúry na výstavbu rodinných domov. V obci sa nachádzajú aj bytové domy, ale prevažne obyvatelia bývajú vo vlastných rodinných domoch alebo spoločne s rodičmi.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

Obec momentálne disponuje celkovo 38 nájomnými bytovými jednotkami na účel sociálneho bývania, z čoho 20 nájomných bytov je na ulici Záhradná, 8 na ulici Slniečná a 10 na ulici Janka Kráľ'a. Budovanie všetkých spomenutých nájomných bytov bolo podporené ŠFRB a MDV SR.

V súčasnosti prebieha realizácia výstavby ďalších nájomných bytov s plánovanou kolaudáciou stavby v roku 2023. V rámci tohto projektu podporeného taktiež ŠFRB a MDV SR sa zabezpečí 21 nových obecných nájomných bytov. Projekt rieši novostavbu obecných nájomných bytov v troch stavebných objektoch, ktoré budú situované v strede obce Vinica v lokalite za Základnou školou.

2.1.9 Administratíva

V zmysle zákona o obecnom zriadení obec má dva orgány: obecné zastupiteľstvo a starosta obce. Každý z orgánov obce má svoje samostatné postavenie dané ústavou a zákonmi a nie sú vo vzťahu vzájomnej podriadenosti či nadriadenosti. Obyvatelia obce nepriamo, prostredníctvom týchto dvoch orgánov vykonávajú samosprávu obce. Ďalšie orgány, ako je napr. obecný úrad, komisie a pod. sú len odvodenými orgánmi obecného zastupiteľstva. Obecný úrad, ktorý je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu, zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom.

Na území obce pôsobí Obecný úrad, Matričný úrad, Spoločný obecný úrad – stavebný úrad, Vysunuté pracovisko ÚPSVR SR a kancelária centier integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti.

2.1.10 Podnikateľské prostredie

V obci je dostupná široká škála služieb a obchodov. Nachádza sa tu viacero obchodných prevádzok s potravinami, rozličným tovarom, s domácimi potrebami, drogériou, elektrotechnikou – s čiernou aj bielou technikou, záhradkárskymi potrebami, kúrenárskymi a vodoinštaláčnymi materiálmi, stavebným materiálom, farbami a pod.

V obci je ďalej prevádzkovaná farma na výkrm hydiny. Chov hydiny spočíva vo výkrme brojlerových kurčiat. Je dostupná pohrebná služba, čerpacia stanica a 2 pekárne. Nachádzajú sa tu 3 reštaurácie a pohostinstvá, 2 zmrzlinárne a cukráreň. Ďalej sú dostupné kadernícke a kozmetické služby, zemné práce, servisné a opravárenské služby, účtovnícke, činnosti cirkevných organizácií, činnosť odborových organizácií, činnosť záujmových organizácií, ostatná sociálna starostlivosť bez ubytovania a mnoho ďalších.

Služby v mnohých prípadoch rozvíjajú na základe živnostenských oprávnení a v prevažnej miere v priestoroch rodinných domov (prípadne vo vyčlenených priestoroch pre tento účel). Na portáloch Živnostenský register SR a Obchodný register SR sú dostupné informácie o aktuálnych podnikateľských subjektoch so sídlom v obci Vinica.

Obecný podnik Vinica, s.r.o.

Obec Vinica v roku 2020 založila obchodnú spoločnosť pod názvom Obecný podnik Vinica, s.r.o. Spoločnosť bola obcou zriadená za účelom jej prevádzky ako registrovaného sociálneho podniku. Táto snaha bola zavŕšená dňa 01.05.2020, kedy spoločnosť Obecný podnik Vinica, s.r.o. získala Osvedčenie o priznaní štatútu registrovaného sociálneho podniku č. 114/2020 vydané Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Následne boli uskutočnené právne úkony na prevod časti neadministratívneho úseku Obecného úradu do novo zriadenej spoločnosti. Dňa 29.05.2020 bola podpísaná Zmluva o prevode činností a prechode zamestnancov, čím sa Obecný podnik Vinica, s.r.o.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

stala od 01.06.2020 zamestnávateľom. Na základe vyššie uvedenej zmluvy začala spoločnosť Obecný podnik Vinica, s.r.o. používať hnutel'ný a nehnuteľný majetok obce za účelom plnenia svojich úloh a prevzala časť zamestnancov. Medzi hlavné ciele spoločnosti patrí:

- hlavným cieľom spoločnosti napĺňanie stanoveného pozitívneho sociálneho vplyvu, ktorým je integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb na trh práce;
- ďalším cieľom je vytvorenie priaznivých pracovných podmienok pre tieto osoby,
- podpora lokálneho pracovného trhu, vytváranie pracovných pozícií aj pre nižšie kvalifikované osoby a ich motivácia zamestnať sa, namiesto zotrvania na čiernom trhu.

2.1.11 Spoločenské organizácie

Csemadok Základná organizácia Vinica

Členovia organizácie sa od začiatku venujú mnohostranným aktivitám. Zastúpenie mali takmer vo všetkých oblastiach kultúry, no vynikajúce výsledky dosahovali najmä vo folklóre a dramatickej tvorbe, neskôr v ľudovom tanci. Samozrejme, o kultúrnom živote v obci Vinica sa dá hovoriť nielen od vzniku Csemadoku, keďže aj v medzivojnovom priestore prebiehali významné spoločenské a kultúrne aktivity.

PZ Gazdovská Hora Vinica - Po roku 1962 sa začali vytvárať Poľovnícke združenia. Vo Vinici poľovnícke združenie bolo založené dňa 25.2.1968. PZ dosiahlo pekné výsledky a dnes má niekoľko nositeľov poľovníckych vyznamenaní. Bola vybudovaná poľovnícka chata – obora, v ktorej sa odchovala muflónia zver a následne danielia zver, ktorá obohatila tento región. Hlavnou úlohou PZ je zachovanie, zveľadenie, ochrana a optimálne využívanie genofondu zveri a ostatnej fauny, ako prírodného bohatstva obce a SR v súlade so zákonom č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov.

OZ NEKVINUM polgári társulat

Občianske združenie založili šiesti vinohradníci 27. mája 2003. Združenie je riadne zaevidované na Ministerstve vnútra SR. Cieľom združenia je, aby vinohrady sa rozvíjali, udržiavali čisto. V neposlednom rade sa stará o zavedenie nových technológií vo vinohradníctve a o kultúrnu konzumáciu vín. Združenie sa stará aj o údržbu a výstavbu ciest a uličiek vo vinohradoch. Občianske združenie NEKVINUM bolo iniciátorom, aby sa postavila socha Svätého Urbana na Žobraku, kde je najviac viníc. Socha bola slávnostne odhalená dňa 8. septembra 2004. Od roku 2004, od výstavby sochy sa tu pravidelne, dvakrát ročne konajú sväté omše, v mesiaci máj a v september. OZ NEKVINUM organizuje jediný uznávaný súťaž vín na Strednom Slovensku.

Dobrovoľný hasičský zbor Vinica

Miestna organizácia dobrovoľných hasičov bola obnovená obcou Vinica v roku 2019. Medzi ich povinnosti patrí požiarne prevencia, ochrana pred povodňami, ako aj postupy požiarnej ochrany a odovzdávanie vedomostí záujemcom. Centrom ich činnosti je hasičská zbrojnica, okrem profesionálnej techniky disponujú aj hasičským autom. Dobrovoľný hasičský zbor prevádzkuje obec, na prevádzku dostávajú aj štátnu podporu. Ich aktivity sú vážne a často aj život zachraňujúce, preto je nevyhnutná aj odborná príprava dobrovoľných členov. Pre členov organizujú kurzy niekoľkokrát do roka.

Športový Klub Vinica

Športový klub Vinica začal vykonávať svoju činnosť zápisom na Ministerstve vnútra SR dňa 26.04.2012. Cieľom združenia je starať sa o rozvoj športu /futbal, volejbal, nohejbal, tenis, stolný tenis, športová gymnastika, fitness, kulturistika, darts, lukostreľba v obci Vinica, ďalej starať sa o prosperitu a ochranu záujmov združenia. Vytvárať vhodné podmienky pre úspešnú reprezentáciu

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

obce Vinica. Vychovávať mládež od žiackeho veku k športu, zabezpečiť možnosti tréningu vo všetkých vekových kategóriách, upevňovať zdravie členov, zvýšiť telesnú, duševnú zdatnosť a športovú výkonnosť. Jednou z hlavných činností združenia je udržanie a rozvoj miestneho futbalu v obci.

Ďalšie organizácie na území obce Vinica:

- Základná organizácia JDS Vinica,
- Šachový klub Vinica,
- Modelársky klub Vinica - Ipolynyéki makettezők klubja,
- Hontianske Poiplye a ďalšie.

2.2 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

Obec Vinica sa nachádza v Banskobystrickom samosprávnom kraji (ďalej len „BBSK“). BBSK je v zmysle zákona o sociálnych službách registračným orgánom v oblasti sociálnych služieb vo svojom obvode. Vede register poskytovateľov sociálnych služieb kraja, v ktorom sú registrovaní všetci poskytovatelia sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách. Aktuálny a kompletný register poskytovateľov sociálnych služieb je dostupný na webovom sídle BBSK www.bbsk.sk.

Poskytovatelia sociálnej služby:

- a) verejný poskytovateľ sociálnej služby: obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou, právnická osoba zriadená alebo založená vyšším územným celkom,
- b) neverejný poskytovateľ sociálnej služby: fyzická alebo právnická osoba, napr. občianske združenie, nezisková organizácia, cirkevná organizácia, obchodné spoločnosti.

Zákon o sociálnych službách určuje 37 druhov sociálnych služieb. K 31.12.2022 na území obce Vinica aktuálne pôsobí 1 poskytovateľ sociálnych služieb - verejný poskytovateľ – Obec Vinica. Obec na svojom území poskytuje:

- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dôchodkového veku – terénnu opatrovateľskú službu,
- podporné služby – odľahčovaciu službu.

Ďalej zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári a iné sociálne služby v súlade so zákonom o sociálnych službách u poskytovateľa sociálnej služby fyzickej osobe ktorá žiada o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby na základe práva klienta na výber poskytovateľa. Môžeme skonštatovať, že obec potrebuje rozširovať a skvalitňovať sociálne služby poskytované na jej území a musí podporiť potenciálnych poskytovateľov sociálnych služieb.

Sociálne služby sa delia podľa rozsahu, foriem a druhu na niekoľko skupín. Sociálna služba sa poskytuje ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

2.2.1 Posudková činnosť

Posudková činnosť na účely poskytovania sociálnej služby je zdravotná posudková činnosť a sociálna posudková činnosť. Posudkovou činnosťou sa zisťuje odkázanosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím) alebo fyzickej osoby s nepriaznivým zdravotným stavom na sociálnu službu v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a na opatrovateľskú službu. Posudková činnosť je v obci riešená externe na základe uzatvorených dohôd s odborne spôsobilými osobami.

Zdravotná posudková činnosť na účely posúdenia odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby je hodnotenie a posudzovanie zdravotného stavu fyzickej osoby a zmien zdravotného stavu fyzickej osoby, ktoré vykonáva zdravotnícky pracovník, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady podľa § 21 a 22 na základe zmluvy s obcou alebo vyšším územným celkom (ďalej len „posudzujúci zdravotnícky pracovník“). Posudzujúci zdravotnícky pracovník pri vykonávaní zdravotnej posudkovej činnosti spolupracuje so sociálnym pracovníkom mesta.

Sociálna posudková činnosť na účely posúdenia odkázanosti fyzickej osoby na sociálnu službu je posudzovanie individuálnych predpokladov fyzickej osoby, rodinného prostredia fyzickej osoby a prostredia, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti. Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje znevýhodnenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom v oblasti sebaobslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť.

Žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu podáva občan s trvalým pobytom na území obce Vinica na Obecnom úrade vo Vinici, Cesta slobody 466/44, 991 28 Vinica. Na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu obec Vinica zabezpečí lekársky posudok, sociálny posudok, posudok odkázanosti na sociálnu službu a vydá rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu. Na konanie vo veciach odkázanosti na sociálnu službu sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších zákonov.

2.2.2 Sociálne poradenstvo

Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách definuje sociálne poradenstvo ako odbornú činnosť zameranú na pomoc fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii. Cieľom sociálneho poradenstva by malo byť poskytovanie základných informácií, ktoré umožňujú orientáciu v možnostiach riešenia situácie, o nárokoch, ktoré vyplývajú z právnych noriem upravujúcich sociálnu ochranu alebo konkrétna pomoc pri riešení nepriaznivej sociálnej situácie klienta, a to buď zmiernením jej dôsledkov alebo odstránením príčin dôsledkov. Je dôležité motivovať klienta k aktivite a riešeniu svojej situácie vlastným pričinením.

O to sa svojou prácou snažia zamestnankyne kancelárie integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti, ktorá bola zriadená Banskobystrickým samosprávnym krajom v roku 2021 obci Vinica. Cieľom projektu je pomôcť zariadeniam sociálnych služieb, ktoré sú v súčasnej dobe veľmi zaťažené a poradovníky v mnohých sú veľmi dlhé. Kancelária zabezpečuje základné sociálne poradenstvo a sprostredkovanie sociálnych služieb odkázaným seniorom s dôrazom na terénne a ambulantné sociálne služby pre 15 obcí v mikroregióne Veľký potok – Ipeľ. O spoluprácu s ňou majú občania čoraz väčší záujem, preto je i snaha o udržanie a poskytovanie tejto služby.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Základné sociálne poradenstvo poskytuje zo zákona aj obec prostredníctvom svojich zamestnancov, ktorí majú na starosti sociálnu agendu. Táto služba nie je osobitne registrovaná. Okrem poskytovania základného sociálneho poradenstva obec zabezpečuje agendu:

- opatrovateľskej služby,
- posudkovej činnosti,
- výkonu osobitného príjemcu výplaty štátnych sociálnych dávok,
- výkonu opatrení sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- pochovanie občana bez rodinných príslušníkov,
- starostlivosť o bývanie neprispôsobivých občanov s trvalým pobytom v obci,
- príspevok na stravovanie a školské potreby pre deti ZŠ s MŠ,
- súčinnosť pri distribúcii potravinových balíčkov pre občanov v hmotnej núdzi.

2.2.3 Ambulantná forma sociálnej služby

Ambulantná forma sociálnej služby (ďalej len „ambulantná sociálna služba“) sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby. Miestom poskytovania ambulantnej sociálnej služby môže byť aj zariadenie.

V obci v minulosti pôsobilo sociálne zariadenie, v ktorom bolo možné zabezpečiť ambulantnú sociálnu službu odkázaným. Toto zariadenie bolo prevádzkované neverejným (súkromným) poskytovateľom sociálnych služieb. Sociálne zariadenie - Denný stacionár, bolo prevádzkované neziskovou organizáciou IMPÉRIUM s počtom 13 miest. Bolo zriadené od 1.8.2014, terénnou formou pre cieľové skupiny: fyzické osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby v súlade s § 41 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. V období pandémie bolo prevádzkovanie sociálneho zariadenia ukončené.

2.2.4 Pobytová forma sociálnej služby

Pobytová forma sociálnej služby v zariadení (ďalej len „pobytová sociálna služba“) sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba.

Najbližšie zariadenia s pobytovou formou, kde je možnosť zabezpečiť potrebné sociálne služby v zariadení sa nachádzajú v mestách Veľký Krtíš a Šahy, v obci Sklabiná a Santovka.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je potrebné podporiť vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce a regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v obci ako aj v regióne. Kvôli veľkosti poproduktívneho obyvateľstva, treba preskúmať možnosť a potrebu poskytovania pobytovej sociálnej služby, zreteľom na zotrvanie prijímateľov v domácom prostredí, k vytvoreniu podmienok pre plnohodnotný spoločenský a kultúrny rozvoj cieľovej skupiny. Nakoľko finančné možnosti obce sú obmedzené, obec podporuje prípadnú snahu subjektov poskytujúce sociálne služby vytvorenie sociálneho zariadenia v regióne. Vo všeobecnosti sa odhaduje, že počet a vek starnúceho obyvateľstva sa bude v najbližších desaťročiach zvyšovať, resp. predlžovať. Je to dôsledok poklesu počtu narodených detí a predlžovania ľudského života všeobecne. Tento proces je v dlhodobom časovom horizonte nezvratný, nemožno ho zastaviť, len zmierniť. Starnutie obyvateľstva bude najzávažnejší dôsledok súčasného populačného vývoja. V obci Vinica je demografický vývoj

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

relatívne priaznivý. Je ovplyvnený prítomnosťou mladých rodín a priaznivými podmienkami na bývanie.

2.2.5 Terénne forma sociálnej služby

Terénna forma sociálnej služby (ďalej len „terénna sociálna služba“) sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí. Terénnu sociálnu službu možno poskytovať aj prostredníctvom terénnych programov, ktorých cieľom je predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzickej osoby, rodiny a komunity, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii. Terénne programy sa vykonávajú odbornými činnosťami alebo ďalšími činnosťami podľa zákona o sociálnych službách. Opatrovateľská služba sa poskytuje ako terénna sociálna služba zabezpečovaná na území obce Vinica v domácom prostredí občana, ktorý:

- je odkázaný na pomoc inej fyzickej osoby a jeho stupeň odkázanosti je najmenej II.,
- je odkázaný na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách,
- má trvalý pobyt na území obce Vinica.

V rámci opatrovateľskej služby sa poskytujú úkony sebaobsluhy, úkony starostlivosti o domácnosť, základné sociálne aktivity a dohľad pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri vykonávaní základných sociálnych aktivít. Rozsah úkonov opatrovateľskej služby na základe sociálnej posudkovej činnosti určuje obec v hodinách. Opatrovateľská služba sa poskytuje na základe zmluvy o poskytovaní sociálnej služby uzatvorenej medzi obcou a klientom po dobu trvania podmienok na tento druh sociálnej služby. Výška úhrady za opatrovateľskú službu je stanovená na 1,50 € za hodinu.

Terénna opatrovateľská služba obci Vinica je realizovaná vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Služba je zabezpečovaná terénnou formou prostredníctvom kvalifikovanej opatrovateľky. Zabezpečuje sa domáca opatrovateľská služba, ktorá je sociálnou službou na riešenie nepriaznivej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo dovŕšenia dôchodkového veku. Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Vlastná legislatíva na poskytovanie sociálnej služby na území obce Vinica je vypracovaná a schválená obecným zastupiteľstvom – VZN č. 5/2019 o poskytovaní sociálnych služieb, o výške a spôsobe úhrad za poskytované sociálne služby. Táto služba je zapísaná do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického samosprávneho kraja, obcou Vinica zo dňa 1.8.2014.

Obec v roku 2022 (stav k 31.12.2022) vydala rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu nasledovne:

- opatrovateľská služba – 3 osoby,
- pobytové zariadenia – 8 osôb.

Obec v roku 2023 (stav k 31.03.2023) vydala rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu nasledovne:

- opatrovateľská služba – 1 osoba,
- pobytové zariadenia – 2 osôb,

Aktuálny počet klientov opatrovateľskej služby: 5 osôb.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

2.2.6 Odľahčovacia služba

Odľahčovacia služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá opatruje inú fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorou sa poskytuje alebo zabezpečuje fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálna služba počas obdobia, v ktorom fyzická osoba, ktorá opatruje, nemôže opatrovanie vykonávať. Odľahčovacia služba patrí k podporným službám. Výška úhrady za sociálnu službu poskytovanú v rámci odľahčovacej služby je 1,50 € za hodinu poskytovanej služby pre plnoletú fyzickú osobu a 0,50 € pre neplnoletú fyzickú osobu.

2.2.7 Ďalšie poskytované doplnkové sociálne služby

Obec poskytuje najmä tieto doplnkové sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom),
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok,
- návštevy jubilujúcich starších občanov,
- stretnutia dôchodcov,
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.),
- poskytovanie finančnej podpory odkázaným,
- v prípade potreby zabezpečenie stravovania odkázaným.

Pre imobilných a seniorov s obmedzenou schopnosťou pohybu je zabezpečené stravovanie zo školskej jedálne do domácností. Aktuálne sa stravovanie zabezpečuje 4 ľuďom.

V obci nie je registrovaná miestna organizácia zdravotne postihnutých osôb.

Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti – ADOS Biele srdce, s.r.o. so sídlom v obci Lesenice poskytuje zdravotnú starostlivosť podľa potreby pre občanom odkázaným na túto pomoc. Poskytuje domácu ošetrovateľskú starostlivosť.

V roku 2020 vznikol Obecný podnik Vinica, s.r.o., ktorý bol založený obcou Vinica a po získaní osvedčenia sa stal registrovaným sociálnym podnikom. Hlavným cieľom spoločnosti je integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb na trh práce. Ďalej sa snaží o vytváranie priaznivých pracovných podmienok pre tieto osoby a podporu lokálneho pracovného trhu, vytváranie pracovných pozícií aj pre nižšie kvalifikované osoby a ich motivácie zamestnať sa, namiesto zotrvania na čiernom trhu.

Obec plní svoje zákonom stanovené kompetencie v oblasti sociálnych služieb, prostredníctvom nich sa snaží pomáhať a skvalitňovať kvalitu života sociálne znevýhodnených občanov. Sumárne je možné povedať, že obec má podiel na zabezpečovaní sociálnych služieb na svojom území najmä pre seniorov a má potenciál na ich skvalitňovanie a na rozvoj ďalších sociálnych služieb ktoré budú v budúcnosti indikované ako nevyhnutné.

2.3 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnej služby

Špecifická analýza potrieb podľa cieľových skupín poukazuje na aktuálny stav poskytovania sociálnych služieb v obci Vinica. Cieľové skupiny tvoria skupiny obyvateľov, ktorí sú spojení určitým faktorom. Z pohľadu sociálnej situácie sú to skupiny obyvateľstva nachádzajúce sa v nepriaznivej životnej situácii, krízovej sociálnej situácii sú sociálne vylúčené, alebo sú

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

následkom rôznych faktorov ohrozené sociálnym vylúčením. Na základe východiskovej analýzy, analytických prieskumov, ako aj vo vzťahu k potrebám občanov obce, bolo komunitné plánovanie sociálnych služieb v obci Vinica zamerané špecificky na nasledovné cieľové skupiny občanov obce:

- seniori,
- nezamestnaní,
- osoby so zdravotným znevýhodnením,
- rodina, deti a mládež,
- osoby v nepriaznivých situáciách.

Podpora týchto cieľových sociálnych skupín môže byť zabezpečovaná širokým spektrom sociálnych služieb, ktoré definuje aj zákon o sociálnych službách. V Slovenskej republike stále prevláda poskytovanie tradičných inštitucionálnych pobytových sociálnych služieb, ktoré v súčasnosti veľmi často nespĺňajú požiadavky na kvalitné a efektívne sociálne služby. Na druhej strane sa nové formy a druhy komunitných sociálnych služieb sa v praxi implementujú veľmi pomaly. Uvedená situácia je jedným z dôvodov, že dlhodobo pretrváva dopyt po tradičných inštitucionálnych sociálnych službách, keďže k nim v súčasnosti neexistuje a nie je vybudovaná reálna alternatíva.

V praxi nemajú záujemcovia o sociálne služby dostatok informácií o nových druhoch sociálnych služieb a ich novom spôsobe poskytovania a informácie o iných alternatívach. Výrazným problémom a ohrozením v budovaní nových komunitných sociálnych služieb je fakt, že súčasný systém financovania sociálnych služieb prináša stabilitu financovania hlavne pre pobytové zariadenia a je ohrozujúci pre ambulantné a terénne sociálne služby, a zároveň systémovo nerieši poskytovanie sociálnych služieb krízovej intervencie a poskytovanie a zabezpečovanie prevencie pred sociálnym vylúčením a ohrozením, či už na národnej, ale aj lokálnej úrovni.

2.3.1 Cieľová skupina – Seniori

Keďže starnutie populácie v spoločnosti sa na základe demografických prognóz jednoznačne ukazuje ako neodvratne prebiehajúci proces, je preto nevyhnutné, aby sa táto skupina občanov žijúcich v obci stala predmetom intenzívnejšieho záujmu, prioritne z hľadiska rôznorodnej a komplexnej sociálnej starostlivosti.

Sociálne zabezpečenie seniorov predstavuje v širšom slova zmysle súbor inštitúcií, zariadení a činností na predchádzanie, zmiernovanie a odstraňovanie ťaživých sociálnych situácií seniorov, ktorí takú pomoc potrebujú. Seniorská problematika si naozaj zasluhuje, ale bude v budúcich rokoch aj vyžadovať zvýšenú pozornosť. Ide o sociálny jav, ktorý sa v svojej podstate prejavuje všade, avšak nie vždy je možné odhadnúť jeho podstatu, vývoj a s tým spojené problémy. Preto aj nastavenie poskytovania optimálnych sociálnych služieb pre seniorov je pomerne zložitá a závisí od finančných možností obce, ale aj od spolupráce zainteresovaných subjektov a samotných seniorov nevynímajúc.

V obci fungujú rôzne občianske združenia a záujmové organizácie, v ktorých sú zapojení i seniori. Účasť v nich je väčšinou podmienená členstvom v spoločenstve a činnosť i aktivity sú vykonávané podľa časového plánovaného harmonogramu. Obec vytvára technické a materiálne podmienky pre činnosť Základnej organizácie JDS Vinica, ktorá organizuje pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v obci. Svojou aktivitou inšpiruje aj mladšiu generáciu v obci.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Terénna opatrovateľská služba v domácom prostredí je zatiaľ jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov. Jedáleň pre dôchodcov nie je. Stravovanie v prípade potreby obecny úrad vie zabezpečiť zo školskej jedálne. Bezbariérovosť v obci je riešená čiastočne.

2.3.2 Cieľová skupina – Nezamestnaní

V spolupráci s ÚPSVaR Veľký Krtíš, obec v prípade potreby organizuje verejnoprospešné práce - menšie obecné služby. Vo väčšine prípadov by sa jednalo o najodkázanejšie skupiny občanov. Aktivačné práce sa vykonávajú v súlade so zákonom 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti. Zároveň obec podľa zákona 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení má možnosť uzatvárať Dohodu o podmienkach vykonávania menších obecných služieb pre obec s uchádzačmi o zamestnanie, ktorí nespĺňali podmienky na podpísanie dohody s ÚPSVaR. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

Dlhodobá nezamestnanosť občanov sa stáva čoraz väčším problémom. Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrávania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stávajú neuplatniteľnými na trhu práce. Cieľom zámeru je zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku.

Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má možnosť zaradiť sa do kolektívu. Nezanedbateľná je aj možnosť vylepšiť si rodinný rozpočet. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom. V rámci aplikácie pomoci v hmotnej núdzi prostredníctvom 9 osôb sa vykonávajú činnosti, ktorých účasť zabezpečuje ÚPSVaR.

Podprogram Aktivačné služby sa týka aktivít v obci, údržbu verejných priestranstiev, obecných budov, zberu separovaného odpadu v obci, prostredníctvom nezamestnaných občanov pracujúcich v obci v rámci aktivačných prác a zamestnaných v spolupráci s úradom práce. Momentálne táto činnosť je v prevádzke s 2 obyvateľmi obce. Na dobrovoľných službách sa nezúčastní nikto z obyvateľov obce. Financie v prípade potreby sú zabezpečené z ÚPSVaR.

Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov, tak aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce.

2.3.3 Cieľová skupina – Osoby so zdravotným znevýhodnením

Sú to obyvatelia obce, ktorí sa ocitli v nepriaznivej alebo krízovej sociálnej situácii, na základe lekárskeho posudku vypracovaného posudkovým lekárom a sú odkázaní na poskytnutie sociálnej služby. Sú to aj zdravotne postihnutí občania, ktorí prostredníctvom svojich zástupcov požadujú od samosprávy naplnenie svojich potrieb v súlade s princípom rovnakého zaobchádzania.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Patria sem:

- osoby so zdravotným postihnutím,
- osoby so zdravotným oslabením,
- ľudia bezprostredne ohrození zdravotným postihnutím.

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy. Z kritériálneho hľadiska charakteru postihnutia rozdelíme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórií:

- mentálne a psychické postihnutia,
- zmyslové postihnutia,
- postihnutia pohybového aparátu,
- kombinované postihnutia,
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení).

Každá z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania.

Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti. V spolupráci s ÚPVSaR je možnosť vytvorenia chránenej dielni pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

V obci nie je registrovaná miestna organizácia postihnutých osôb. Kvôli adresnosti pri riešení problémov zdravotne postihnutých, bolo by vhodné riešiť potreby zdravotne postihnutých osôb s miestnou organizáciou v obci. Obec prispieva na čiastočnú úhradu nákladov stravy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Bezbariérovosť v obci je riešená čiastočne.

2.3.4 Cieľová skupina – Rodina, deti a mládež

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom, športové ihriská a príroda okolo obce. V obci je možnosť športového využitia mládeže na vysokej úrovni.

Hlavnou úlohou kultúrneho centra v obci Vinica je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

Výborná je vzájomná spolupráca obecného úradu Vinica so základnou a materskou školou. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek a rôzne iné podujatia. Sú pre nich organizované fašiangový karneval, Deň detí, Mikuláš a pod. V obci Vinica sa organizujú sedenia pre rodiny s deťmi, tzv. „Ringató“ pod vedením Szabina Szabó Balázs. Na sedenia chodia už s niekoľkomesačnými bábätkami a hornou vekovou hranicou je začiatok predškolského veku. Počas sedení nie sú deti rozdelené do skupín podľa veku a bežné sedenia majú zvyčajne 30 minút. Sedenia sa realizujú v priestoroch budovy materskej školy. Účelom je priblížiť

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

rodičom s malými deťmi možnosti hudobnej výchovy v uvoľnenej láskyplnej atmosfére a pre rodičov a deti zažiť zážitok zo spoločného spievania a hry.

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Zásady poskytovania finančnej podpory pri stravovaní sociálne odkázaných detí v školskej jedálni v prípade potreby je riešené s prostredníctvom ÚPSVaR. V súčasnosti sa poskytuje pre 106 detí v základnej škole a 15 deťom v materskej škole dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa. Výška podpory je 1,30 € denne na stravníka.

Obec má vypracované zásady poskytovania finančnej podpory pri narodení dieťaťa – VZN č. 5/2019 o poskytovaní jednorazovej finančnej pomoci a jednorazového finančného príspevku pri narodení dieťaťa. Výška príspevku pri narodení dieťaťa je 350 €.

Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom. Na konci školského roka najlepší žiaci sú odmenení vecnými darmi v škole.

Sociálne služby vo vzťahu k predmetnej cieľovej skupine je potrebné prioritne orientovať na ohrozené rodiny, rodiny v kríze a mladých ľudí. Ohrozená rodina - rodina, ktorá sa ocitla pod vplyvom vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré ju ohrozujú. Najčastejšie ide o:

- neadekvátne rodičovské postoje, hodnoty, vzory a zručnosti,
- strata bývania, resp. rodina žije len v sociálnej ubytovni a nedisponuje priestormi vhodnými na bývanie,
- užívanie alkoholu alebo iných návykových látok,
- náhle životné zmeny alebo iné stresové situácie,
- upadanie prostredia, v ktorom rodina žije,
- chudoba, sociálne vylúčenie.

Pri ohrozenej rodine sa nemusí nevyhnutne vyskytnúť problémové - neželané správanie, ktoré by priamo ohrozilo dieťa či iného člena rodiny. Dlhodobým neriešením krízovej situácie dochádza k rozkladu rodiny, v konečnom dôsledku až odlúčenie detí od rodičov na základe rozhodnutia súdu. Obec momentálne nemá umiestnené deti v náhradnej rodinnej starostlivosti, reedukačnom zariadení a ani v detskom domove. Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízových situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov detí.

Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený, alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj. V zmysle zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately, ktorý dal obciam a mestám nové kompetencie a povinnosti, je potrebné sa zaoberať predchádzaním patologických javov. Úlohou obce je ochrana detí pred týraním, zneužívaním a zanedbaním výchovy a výživy zo strany rodičov.

2.3.5 Cieľová skupina – Osoby v nepriaznivých situáciách

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaradujeme:

- občanov v hmotnej núdzi,
- občanov bez prístrešia,
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby,

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

- občania spoločensky neprispôsobiví,
- závislí občania.

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Kategória, ktorá z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov si vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou inklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplyvajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách. Treba zväžiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

Počet osôb, pre ktorých bola v roku 2023 zabezpečená potravinová pomoc je okolo 20.

Obec má vypracované zásady poskytovania finančnej pomoci občanom, ktorí sa ocitli v hmotnej núdzi – *VZN č. 5/2019 o poskytovaní jednorazovej finančnej pomoci a jednorazového finančného príspevku pri narodení dieťaťa*. Výška pomoci je 250 € maximálne jedenkrát do roka.

Tabuľka 9 Počet obyvateľov v hmotnej núdzi (stav k 31.03.2023)

Obec Vinica	Žiadateľ	Partner	Nezaopatrené dieťa	Zaopatrené dieťa do 25 rokov	Dieťa nad 25 rokov	Spolu
Počet osôb	27	2	2	2	0	33

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie – OcÚ Vinica

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

3 Strategická časť

3.1 SWOT analýza sociálnych služieb

Nasledujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v meste, ktoré skrýva potenciál územia a ktoré môžu meste priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. V rámci analýzy SWOT sa mesto koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele mesta, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie mesto stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie perspektívne. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry a i.

SWOT analýza sociálnych služieb na území obce Vinica

Silné stránky:	Príležitosti:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ záujem obce o poskytovanie a rozširovanie sociálnych služieb; ➤ dostatok priestorov na poskytovanie nových služieb; ➤ nachádza sa tu zdravotného strediska a lekáreň; ➤ skúsenosti obce i ostatných subjektov na jej území s realizáciou projektov v predmetnej oblasti; ➤ existencia registrovaného sociálneho podniku; ➤ využívanie aktivačných prác na podporu zamestnanosti; ➤ existencia nájomným bytov a výstavba ďalších; ➤ existencia a aktívne fungovanie organizácií a spolkov pre seniorov; ➤ zapájanie seniorov do spoločenských a kultúrnych aktivít; ➤ realizácia sedení „Ringató“ pre rodiny s deťmi ➤ terénna opatrovateľská služba; ➤ zabezpečenie stravovanie; ➤ aktívny hasiči, ktorí pomáhajú pri dobrovoľníckych aktivitách; ➤ budovanie a modernizácia detských ihrísk; ➤ existencia základnej a materskej školy; ➤ zvýšenie kapacity MŠ; ➤ kvalitná občianska vybavenosť; ➤ existujúca sieť obchodov v obci; ➤ existujúce dopravné spojenia SAD; ➤ sociálne poradenstvo; ➤ záujem občanov o spoločenské udalosti v obci; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb; ➤ zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov; ➤ celenie opatrení podľa miestnych potrieb; ➤ rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov; ➤ rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí; ➤ práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií; ➤ podpora a rozvoj dobrovoľníctva; ➤ zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby; ➤ zriadenie celodenného stacionára alebo DSS; ➤ využitie príťažlivosti života na vidieku; ➤ pokračovanie v poskytovaní terénnej opatrovateľskej služby v obci; ➤ implementácia projektov financovaných z fondov EÚ.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Slabé stránky:	Ohrozenia:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ absencia organizácií pre niektoré cieľové skupiny; ➤ pokles podielu obyvateľov v produktívnom veku a nárast počtu obyvateľov nad 65 rokov (starnutie populácie); ➤ prítomnosť problému dlhodobo nezamestnaných; ➤ nedostatočné využívanie opatrovateľských služieb; ➤ absencia niektorých druhov sociálnych služieb v obci (ambulantná a pobytová forma); ➤ absencia materského centra; ➤ absencia denného stacionára pre seniorov; ➤ absencia centra voľného času; ➤ nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb; ➤ nízky počet miestnych zložiek a združení pôsobiacich v sociálnej oblasti; ➤ nízky počet registrovaných poskytovateľov sociálnych služieb; ➤ migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia; ➤ nedostatočne riešená bezbariérovosť v obci; ➤ opatrovateľská služba neposkytuje služby mimo pracovného času a vo voľných dňoch. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii; ➤ nárast chudoby; ➤ nezamestnanosť a následná zhoršujúca sa finančná situácia občanov; ➤ zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva; ➤ rozpad spoločenských, komunitných a rodinných vzťahov; ➤ nestabilná legislatíva; ➤ neochota ľudí spolupracovať a meniť situáciu; ➤ neschopnosť infraštruktúry reagovať na meniacu sa demografickú situáciu; ➤ neochota k spolupráci u zainteresovaných subjektov; ➤ zvyšujúce sa náklady na sociálne služby; ➤ zvyšovanie cien energií, vysoká inflácia; ➤ zvyk na inštitucionálne formy pomoci; ➤ riziko pri spolufinancovaní projektov financovaných z fondov EÚ.

3.2 Stratégia rozvoja sociálnych služieb

Z vykonanej analýzy vyplynulo, že za najsilnejšie stránky sociálnych služieb sa považuje dobrá občianska vybavenosť obce, dostatok nájomných bytov pre odkázaných a záujem obce o rozvoj sociálnych služieb. Za najslabšie stránky sociálnych služieb považujeme absenciu viacerých dopytovaných druhov sociálnych služieb. Medzi príležitosti v oblasti sociálnych služieb zaradíme možnosť získavania finančných prostriedkov z grantových programov, štrukturálnych fondov EÚ a iných zdrojov ako aj rozvoj nových foriem sociálnych služieb. K najzávažnejším ohrozeniam podľa analýzy patrí nepriaznivý demografický vývoj a starnutie populácie.

V budúcnosti bude potrebné navýšiť finančné prostriedky v rozpočte obce, nakoľko je predpoklad zvyšovania žiadateľov o poskytovanie sociálnych služieb. Obec Vinica by malo do budúcnosti zväziť i potrebu zriadenia denného stacionára pre seniorov a ľudí so zdravotným postihnutím. Ako vyplýva z analýzy, nedostatkové sú najmä pobytové zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby. Vzhľadom na ekonomickú situáciu obyvateľstva a nemožnosť vlastným pričinením si nadobudnúť bývanie, narastá počet občanov so záujmom o nájomné bývanie a preto je potrebné pokračovať vo výstavbe nájomných bytov.

Na základe vyššie uvedených slabých, silných stránok, príležitostí, ohrození a disparít v oblasti sociálnych služieb a na základe zriaďovateľských pôsobností v zmysle zákona o sociálnych službách boli navrhnuté nasledovné ciele rozvoja sociálnych služieb v obci Vinica.

3.3 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

Ciele komunitného plánovania sociálnych služieb predstavujú súhrn identifikovaných potrieb cieľových skupín, zahŕňajú kvantitatívne výstupy analýzy súčasného demografického stavu a predpokladov vývoja, ako určitý model riešenia problémov súčasného stavu a jeho následkov v oblasti sociálnych služieb. Hlavným cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

rozšírenie už fungujúcich sociálnych služieb v obci, doplnením o služby, ktoré sú aktuálnym dopytom zo strany obyvateľstva so zameraním sa na cieľové skupiny a ktorý dopĺňa celkový rozvojový plán obce, v ktorom sú už zahrnuté projekty spadajúce do sociálnej oblasti. V nasledujúcej časti uvádzame určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb.

Cieľ komunitného plánu:

„Zvyšovanie kvality, rozsahu a dostupnosti sociálnych služieb k spokojnosti všetkých obyvateľov obce Vinica“

PO 01 Rozvoj pobytových sociálnych služieb v zariadeniach služieb	
Cieľ:	Doplniť štruktúru sociálnych zariadení a služieb
Opatrenia:	Zriadiť /vybudovať/ zariadenie sociálnych služieb - Denný stacionár
Úlohy:	Zvýšenie dostupnosti služieb pre občanov, ktorí sú odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby. Zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby v dennom stacionári, v ktorom sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stravovanie, zabezpečuje sa pracovná terapia, záujmová činnosť. Denný stacionár je opatrovateľská služba v zariadení s denným pobytom, poskytovaná fyzickým osobám, ktorí žijú v rodinách s ekonomicky aktívnymi príslušníkmi rodiny, ktorí im nemôžu poskytnúť celodennú starostlivosť, ale nechcú ich umiestniť v zariadení sociálnych služieb, resp. čakajú v poradovníku na umiestnenie do zariadení sociálnych služieb
Finančné zdroje:	rozpočet obce, EÚ zdroje
Zodpovednosť:	OcÚ Vinica
Termín:	2024-2026

PO 02 Podpora zotrvania občanov v prirodzenom prostredí	
Cieľ:	Zabezpečenie plnohodnotného života seniorom a hendikepovaným občanom
Opatrenia:	Udržanie súčasného rozsahu opatrovateľskej služby a jej sústavný rozvoj a zvyšovanie kvality
Úlohy:	Vzhľadom na demografický vývoj populácie je potrebné plánovať posilnenie kapacity kvalitnej opatrovateľskej služby. Táto služba umožňuje občanovi zotrvať čo najdlhšie v prirodzenom prostredí. Verejne prezentovať činnosť opatrovateľskej služby v záujme šírenia dobrého mena.
Finančné zdroje:	rozpočet obce, EÚ zdroje
Zodpovednosť:	OcÚ Vinica
Termín:	trvale

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

PO 03 Starostlivosť o sociálne znevýhodnené skupiny občanov	
Cieľ 1:	Pomoc občanom v hmotnej a sociálnej núdzi
Opatrenia:	Zabezpečiť pomoc na zmiernenie hmotnej a sociálnej núdze obyvateľom
Úlohy:	Zabezpečiť fyzickej osobe, ktorá sa ocitla v nepriaznivej životnej situácii pomoc (materiálnu, finančnú) v spolupráci s komisiou rozvoja, sociálnou a bytovou a správnym oddelením – agenda sociálnych vecí. Poskytovať jednorazové finančné dávky (jednorazovú dávku v hmotnej núdzi a jednorazovú dávku sociálnej pomoci) pre občanov v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, najmä na úhradu mimoriadnych výdavkov v zmysle zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi.
Finančné zdroje:	rozpočet obce
Zodpovednosť:	OcÚ Vinica
Termín:	trvale
Cieľ 2:	Pomoc občanom v náhlej núdzi
Opatrenia:	Okamžitá pomoc občanom v ich náhlej núdzi - pri živelnej pohrome alebo inej mimoriadnej udalosti
Úlohy:	Zabezpečiť a poskytnúť nájomné za prenájom /budov, priestorov, objektov a bytov/ obyvateľom obce, ktorí potrebujú nevyhnutnú okamžitú pomoc v ich náhlej núdzi, spôsobenej živelnou pohromou, požiarom, ekologickou alebo priemyselnou haváriou alebo inou podobnou udalosťou. Predmetná povinnosť vyplýva: - v zmysle § 3 ods. 4 zákona č. 369/1990Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov/obec je povinná poskytovať obyvateľom obce nevyhnutnú okamžitú pomoc v jeho náhlej núdzi spôsobenej živelnou pohromou, haváriou alebo inou podobnou udalosťou, najmä zabezpečiť im prístrešie, stravu alebo inú materiálnu pomoc, napr. poskytnutím nájomného za prenájom budov, priestorov, objektov a bytov/. – v zmysle § 2 a § 80 zákona č. 448/2008 Z.z. . o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní živnostenský zákon/ v znení neskorších predpisov
Finančné zdroje:	rozpočet obce, podľa rozsahu náhle vzniknutej škody
Zodpovednosť:	OcÚ Vinica
Termín:	trvale

PO 04 Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi	
Cieľ:	Vytvorenie podmienok na stretávanie sa rodín s deťmi
Opatrenia:	Vybudovať a modernizovať oddychové zóny a detské ihriská
Úlohy:	Vybudovať absentujúce vhodné oddychové zóny a nové detské ihriská. Taktiež pokračovať v modernizácii existujúcich detských ihrísk a v ich dopĺňaní hracími prvkami, ktoré prispievajú k správne mu rozvoju detí. Touto činnosťou sa vytvoria vhodné podmienky na stretávanie sa rodín s deťmi, s čím sa dosiahne zvýšenie kvality ich života v obci a celková atraktivita obce.
Zdroje:	rozpočet obce, EÚ zdroje
Zodpovednosť:	OcÚ Vinica
Termín:	trvale

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

PO 05 Sociálny podnik	
Cieľ:	Podpora činnosti sociálneho podniku
Opatrenia:	Podporiť celkovú činnosť sociálneho podniku
Úlohy:	Podporovať vytváranie nových pracovných miest pre znevýhodnených a zraniteľných občanov, vytváranie priaznivých pracovných podmienok pre tieto osoby a vytváranie pracovných pozícií aj pre nižšie kvalifikované osoby.
Zdroje:	rozpočet obce
Zodpovednosť:	OcÚ Vinica
Termín:	trvale

PO 06 Zlepšenie informovanosti občanov v sociálnej oblasti	
Cieľ:	Pomoc občanom pri získavaní základných informácií v oblasti poskytovania sociálnych služieb
Opatrenia:	Vytvorenie systému zabezpečenia informovanosti občana o sociálnych a s nimi súvisiacich službách
Úlohy:	Zvýšiť úroveň informovanosti o sociálnych službách v obci a o aktivitách obce v sociálnej oblasti. Propagácia sociálnych služieb prostredníctvom internetu (webová stránka a na sociálnej sieti Facebook).
Zdroje:	rozpočet obce
Zodpovednosť:	OcÚ Vinica
Termín:	trvale

3.4 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica nadväzuje na PHSR obce Vinica. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci. Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Vinica zodpovedné osoby a časový horizont realizácie podľa aktuálnosti.

3.5 Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica má strednodobý časový charakter. Ide o otvorený dokument v rámci ktorého sa nevyklúčujú jeho prípadne úpravy, korekcie a doplnky v danom období. Úpravy a zmeny Komunitného plánu sociálnych služieb sú v kompetencii pracovných skupín, ktoré sa dohodnú na forme a spôsobe zmeny. Navrhované zmeny a úpravy vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom. Komunitný plán je záväzným dokumentom pre tvorbu rozpočtu mesta v súlade so zásadami programového rozpočtu, je základným dokumentom pre tvorbu sociálnych projektov, rozvojovým dokumentom, ktorého aktivity obec Vinica priamo realizuje alebo vytvára podmienky na ich realizáciu inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja obce.

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú predstavitelia samosprávy a poverené osoby obecným zastupiteľstvom priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica 2023 - 2030

zabezpečenie. Komunitný plán sociálnych služieb obce je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce, či majúce aktivity na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor) a je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť,
- ústne návrhy občanov,
- účasť obyvateľov obce na verejnom prerokovaní.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority,
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby,
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Predkladať návrhy na modifikovanie KPSS bude v právomoci starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Komisia pre sociálnych vecí a verejného poriadku môže tiež predkladať obecnému zastupiteľstvu návrhy na doplnenie KPSS. Občania a inštitúcie môžu tiež v písomnej forme predložiť Komisii návrh na modifikovanie KPSS.

Doplnenie KPSS sa uskutoční formou vypracovania Návrhu na doplnenie KPSS, ktorý bude obsahovať konkrétne nové prioritné oblasti, ciele, opatrenia a úlohy. Návrh sa predloží na schválenie obecnému zastupiteľstvu. Ak doplnenie bude spojené s možnosťou získať finančné prostriedky, alebo bude vyvolané inou nevyhnutnou potrebou, môže sa kvôli tomu tiež iniciovať mimoriadne zasadnutie Komisie alebo obecného zastupiteľstva.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Vinica minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce. Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh obce v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie. Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné pracovné skupiny.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQ7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

4 ZÁVER

Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica na obdobie 2023 2030 je výsledkom spolupráce vedenia a pracovníkov obce ako poskytovateľa sociálnych služieb, ale i samotných obyvateľov a ostatných subjektov. Je to výsledok celého procesu prípravy, spracovania dokumentu a následného verejného prerokovania.

Veríme, že tento dokument bude podkladom ďalšieho prospešného rozvoja našej obce a zvyšovania kvality života všetkých jej obyvateľov a pomôže zabezpečiť práva občanov na sociálne služby, zvýšiť ich kvalitu. Zabezpečiť dostupnosť pre všetkých bez sociálneho vylúčenia, vytvoriť koordinovanú a účinnú sociálnu sieť pre všetky skupiny obyvateľstva obce tak, aby sa naplnili všetky naše spoločné ciele.

Schválenie KPSS	
Dokument	Komunitný plán sociálnych služieb obce Vinica na roky 2023 – 2030.
Spracovanie	Dokument spracovaný pomocou interných zamestnancov v rámci projektu „Podpora koordinačných a implementačných kapacít pre regionálny rozvoj v okrese Veľký Krtíš“. Obdobie spracovania: 12/2022 – 04/2023.
Prerokovanie	Prerokovanie v orgánoch samosprávy (obecné zastupiteľstvo, komisie). Verejné prerokovanie a pripomienkovanie KPSS.
Schválenie	Návrh na uznesenie zastupiteľstva dňa 27.06.2023 – obecné zastupiteľstvo schvaľuje dokument KPSS obce Vinica na roky 2023 – 2030.

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

5 Zoznam príloh

Príloha č. 1 Zoznam členov zapojených do spracovania KPSS

Príloha č. 2 Zoznam informačných zdrojov použitých v KPSS

Príloha č. 3 Zoznam skratiek

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Príloha č. 1 Zoznam členov zapojených do spracovania KPSS

Meno a priezvisko	Funkcia/pracovná pozícia
Ing. Kristián Baksa	starosta obce
Ing. Daniela Bendík Hívešová	odborný pracovník pre oblasť regionálneho rozvoja
Mgr. Ágnes Jancskár Takács	odborný pracovník pre oblasť regionálneho rozvoja
Daniel Nagy	zástupca starostu obce člen komisie na ochranu verejného záujmu a finančnej správy majetku člen komisie sociálnej
Arpád Bujdoš	poslanec obecného zastupiteľstva predseda komisie výstavby, územného plánovania a životného prostredia člen komisie sociálnej
Ing. Florian Gyurász	poslanec obecného zastupiteľstva predseda komisie na ochranu verejného záujmu a finančnej správy majetku člen komisie kultúrnej
Ing. Arpád Brezovský	poslanec obecného zastupiteľstva predseda sociálnej komisie člen komisie kultúrnej
Zsolt Csinger	poslanec obecného zastupiteľstva člen komisie na ochranu verejného záujmu a finančnej správy majetku člen komisie kultúrnej člen komisie výstavby, územného plánovania a životného prostredia
Mgr. Peter Marinyec	poslanec obecného zastupiteľstva člen komisie športovej
Mátyás Pobori	poslanec obecného zastupiteľstva predseda komisie kultúrnej člen komisie športovej
František Kelemen	poslanec obecného zastupiteľstva člen komisie športovej
Richard Segeč	poslanec obecného zastupiteľstva predseda komisie športovej člen komisie na ochranu verejného záujmu a finančnej správy majetku člen komisie výstavby, územného plánovania a životného prostredia

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“

Príloha č. 2 Zoznam informačných zdrojov použitých v KPSS

- zákon 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení
- zákon 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- zákon č. 599/2003 Z. z. o hmotnej núdzi,
- zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime,
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine,
- zákon č.305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele,
- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- novela zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele,
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vinica na obdobie 2016 – 2026,
- Interné materiály obce,
- Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020,
- Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike. 2011. MPSVR SR,
- Webové stránky:
www.vinica.sk
www.statistics.sk
www.upsvar.sk

Príloha č. 3 Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
a i.	a iné
a pod.	a podobne
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
č.	číslo
DIČ	daňové identifikačné číslo
DSS	Domov sociálnych služieb
EÚ	Európska Únia
IČO	Identifikačné číslo organizácie
JDS	Jednota dôchodcov na Slovensku
km	kilometer
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MŠ	Materská škola
napr.	napríklad
NP	Národná priorita
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OcÚ	Obecný úrad
OSN	Organizácia spojených národov
OZ	Občianske združenie
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PZ	Poľovnícke združenie
resp.	respektíve
s.r.o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
SAD	Slovenská autobusová doprava
SR	Slovenská republika
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (analýza vnútorných silných a slabých stránok)
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠKD	Školský klub detí
ŠR	štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
tzv.	takzvaný
ÚPSVR SR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecné záväzné nariadenie
ZŠ	Základná škola

„Podpora koordinačných a implementačných kapacít regionálneho rozvoja v okrese Veľký Krtíš, kód projektu v ITMS2014+: 314011AQP7, Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu“